

תרגול מיומנויות בטקסטים מעולמות שיח שונים.

כיתות ג'

הטקסטים נלקחו מהמקורות הבאים:

- פסג"ה אשקלון ומדריכות חינוך לשוני: ניקול ויזמן אלקבץ וצילה דפס
- אתר ראמ"ה – רשת ארצית למדידה והערכה בחינוך
- משימות הערכה לכיתות ג' – משרד החינוך

שמי: _____

תוכן עניינים

שם היצירה	עמודים
שלושת הבנים	5
טביעות אצבעות	6-7
הזבוב והדבורה	8-9
אחד בפה אחד בלב	10-11
שני החברים	12
איך מייצרים נייר?	13-14
הוראות לחיזור	15
כיצד משחקים משחק הזכרון?	16
תיבת החלומות	17-18
סוגי ציפורים במעגן מיכאל	19
תולעי המשי	20-22
גורי	23-26
מערת הפילים	27-29
הפנינה	30-33
גן החיות התנכ"י	34-35
החורים שנשארו	36-38
הזיבלית	39-42
הוא לא חברותי	43-44
צבי הים	45-47
המים שלנו	48-51
עצי החיים	52-53

תלמידים יקרים!

אפניכם חאברג של טקסטים שונים לשיעורי שפה.

1. הקפידו לקרוא היטב את השאלות והקפידו את מילול השאלות / הפורמט.

2. כגבא גשואבא מאלאב חאברג אל במחברג.

3. בכתיבתכם שימו לב אסימני פסיסוק, שגיאלה פכגיה וכמאמן: כגב בולד!

4. שימו את החאברג בגן שקיה אל בגקיה.

בהצלחה!

פיצוח שאלות

כיצד? "נכח" eאלות?

- קראו היטב את השאלות.
- הקיפו את מילת השאלה ו/או ההוראה.
- יש להבין את המשמעות של כל מילת שאלה /או הוראה. (ראה בטבלה)
- הקיפו את המספרים או מילים בלשון רבים המופיעות בשאלה.
- פרשו מילים קשות המופיעות בשאלה.
- למציאת התשובה חזרו לקטע ואתרו את התשובה ומרקרו אותה.
- אם התשובה איננה גלויה עליכם להסיק מסקנות, סמנו את המשפטים התומכים למסקנה.
- כתבו תשובה מלאה.

מילה שאלה/ הוראה	תשובה	דוגמה/ הערה
מי?	מישהו (שם עצם)	מי רכב על האופניים? <u>דני</u> רכב על האופניים.
מה?	משהו, דבר מה (תיאור, הסבר)	מה אכל דני? דני אכל <u>בננה</u> .
מתי?	זמן	מתי קמת בבוקר? קמתי ב- <u>6 בבוקר</u> . (מוקדם, בערב, אחה"צ ועוד)
מדוע? למה? <u>הסבר, נמק</u>	סיבה, מניע, גורם	מדוע ביקרת את סבא שלך? <u>כי הוא היה חולה</u> . (כי, מפני ש..., מכיוון ש...)
היכן?, איפה?, לאן?	מקום	לאן הלכת היום? הלכתי <u>לקניון</u> . (בית ספר, בית, הרצליה)
כמה?	כמות	כמה סוכריות אכלת? אכלתי <u>5 סוכריות</u> . (הרבה, מעט, פחות, 100 ש"ח ועוד)
כיצד?, איך?	באופן, בצורה	איך פתרת את התרגיל? פתרתי את התרגיל באופן הבא חיברתי בין הספרה 2 לספרה 3.
<u>תאר</u>	פרטים מזהים, תכונות אופי, תיאור חיצוני, התנהגות, מעשים, דיבור ועוד.	יש לכתוב קטע הכולל בתוכו תיאורים ולהביא להם דוגמאות מתוך הכתוב.

פיצוח שאלות

קראו את השאלות הבאות ופזחו אותן..

1. מי גנב את האפיקומן ומדוע?
2. מתי נפתחת שנת הלימודים, מתי היא מסתיימת ומה מתרחש במהלך השנה?
3. סדר את המשפטים לפי סדר הסיפור, כתוב מספרים מ-1-5
4. קראו את המשפטים הבאים והקיפו רק את המשפטים המתאימים לסיפור.
5. קראו את המשפטים הבאים והקיפו את התשובה הנכונה.
6. האיכר מציע את עזרתו לשועל. העתיקו את המשפט המתאים מן הסיפור
7. כיצד, לדעתכם, הרגיש האיכר לאחר דברי התוכחה של השועל? נמקו!
8. לפניכם כותרות שונות לסיפור. בחרו באחת מהן ונמקו את דעתכם
9. לפניך פתגם: "חבר ניכר בשעת צרה" הסבירו פתגם זה וכתבו כיצד הפתגם מתקשר לסיפור?
10. אילו דברים ניתן ללמוד מקטע המידע על: החברה להגנת הטבע, ועל הציפורים?
11. בשורה 16 כתוב: "... ופלא נוסף מתרחש" לאיזה פלא מתכוונים?
12. "הכלב ידוע כנאמן לאדם" הביאו 2 דוגמאות מהסיפור לכך שהכלב היה נאמן לאדונו!
13. במשפט: "בלב **דואב** שלף את אקדחו " פירוש המילה דואב:
14. רוזי אמר: "הסבא היה צריך להביא לנכדו לוח חדש".
נתן אמר: "לדעתי, המעשה של הסבא היה מאוד חינוכי".
- עם מי משני הילדים אתם מסכימים יותר? מדוע? הביאו הוכחות מהסיפור.
15. מתי עונת ההטלה של צבי הים?
16. כמה זמן נמשכת עונת הדגירה של צבי הים?
17. "לפעמים נדמה לנו כי מים הם דבר שאין לו סוף" –
כתבו דוגמאות לכך מהשורות הראשונות בקטע.

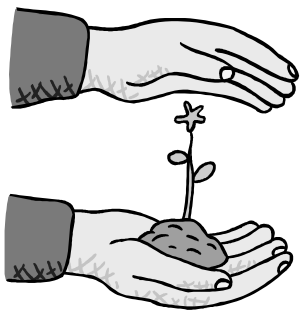

שְׁלֶשֶׁת הַבָּנִים

לְאַכָּר אֶחָד הָיוּ שְׁלֶשֶׁת בָּנִים. לֹא חָיו הַבָּנִים בְּשָׁלוֹם זֶה עִם זֶה. תְּמִיד רָבוּ בִּינִיָּהִם.
תְּמִיד כָּעָסוּ אִישׁ עַל אָחִיו. שָׁלַח הָאָכָר אֶת בָּנָיו לַיַּעַר לְהָבִיא עֲנָפֵי עֲצִים.
כְּשֶׁהָבִיאוּ אֶת הָעֲנָפִים, אָמַר לְבָכּוֹר: "שָׁבוֹר, בֶּנִי, אֶת אֶחָד הָעֲנָפִים". שָׁבַר הֵבִן אֶת
הָעֵנָף. אָמַר הָאֵב לְבָנָיו הַשְּׁנִי: "שָׁבוֹר גַּם אֶתָּה, בֶּנִי, אֶת הָעֵנָף". שָׁבַר גַּם הֵבִן הַשְּׁנִי אֶת
הָעֵנָף. אָמַר הָאֵב לְבָנָיו הַשְּׁלִישִׁי: "עֲשֵׂה גַם אֶתָּה, בֶּנִי, כְּמוֹתָם". שָׁבַר גַּם הֵבִן הַצָּעִיר אֶת
הָעֵנָף. עָמַד הָאָכָר וְחָבַר אֶת הָעֲנָפִים לַחֲבִילָה אַחַת וְאָמַר לְבָנָיו: "נִסּוּ עֲתָה לְשַׁבֵּר אֶת
חֲבִילַת הָעֲנָפִים". לֹא עָלָה בְּיָדֵי אֶף אֶחָד מֵהֶם לְשַׁבֵּר אֶת חֲבִילַת הָעֲנָפִים.
אָמַר הָאָכָר לְבָנָיו: "רוֹאִים אַתֶּם, אִם תִּהְיוּ מְאַחְדִּים כְּמוֹ חֲבִילַת הָעֲנָפִים-
לֹא יִצְלִיחוּ אוֹיְבֵיכֶם לְנָצַח אֶתְכֶם.

קראו את השאלות וענו במחברתכם

1. מה בקש האכר מבניו לעשות?
2. מה עשה האכר לאחר שהבנים שברו את הענפים?
3. מה הבנים צריכים לעשות בכדי לא להיות מנוצחים על ידי אויבהם?
4. מהו מוסר ההשכל שאתם לומדים מהסיפור?
5. סדר את המשפטים על פי סדר הספור, רשום מספרים מ-1-5:

- _____ הוא בקש מכל אחד מהם לשבור ענף אחד.
- _____ אסף אותם לערמה אחת.
- _____ ואמר להם שעליהם להיות מאחדים כמו ערמת העצים.
- _____ האב קרא לשלושת בנים.
- _____ האב לקח את כל הענפים ששברו בנים
6. קראו את המשפטים הבאים והקיפו רק את המשפטים המתאימים לסיפור.
- לְאַכָּר הָיוּ שִׁישָׁה בָּנִים
 - הַבָּנִים חָיו בְּשָׁלוֹם זֶה עִם זֶה
 - הָאָכָר שָׁלַח אֶת בָּנָיו לַיַּעַר לְהָבִיא עֲנָפֵי עֲצִים.
 - אִם תִּהְיוּ מְאַחְדִּים כְּמוֹ חֲבִילַת הָעֲנָפִים, יִצְלִיחוּ אוֹיְבֵיכֶם לְנָצַח אֶתְכֶם

טביעות אצבעות

בקצות האצבעות של כל אחד מאתנו יש קוים דקים המסדרים כמו רכסי הרים במפה.

כאשר אנו נוגעים באצבעותינו בחפץ, אנו משאירים עליו את טביעות אצבעותינו. טביעות האצבעות נוצרות אצל האדם עוד כשהוא עובר ברחם ולא משתנות לאורך כל חייו.

צורת טביעות האצבעות אינה עוברת בירושה. אין בכל העולם שני אנשים שטביעותיהם דומות דמיון מלא, בין 169 מיליון טביעות האצבעות המצויות באוסף של המשטרה האמריקאית אין שתיים זהות באופן מחלט על כן קל לזהות בני אדם לפי טביעות אצבעותיהם.

המשטרה נוטלת טביעת אצבעות מכל העבריינים ושומרת אותם בתיקים מיוחדים כדי שתוכל להעזר בהם במקרה שאותו עברין נחשד בעברה חדשה לאחר שהשתחרר מבית הסוהר.

את טביעות האצבעות נוטלים על ידי כך שלוחצים את קצות האצבעות אל כרית דיו, ואחר כך לוחצים אותן אל נייר לבן.

טביעות האצבעות הן סימן הכר יחודי לאדם, ואי אפשר לזיף אותן.

קרא וענה על השאלות הבאות:

1. קרא את המשפטים הבאים והקף רק את המשפטים הנכונים.

בקצה האצבע יש רכס הרים.	טביעות האצבע משתנות במהלך החיים.
טביעת האצבע שונה מאדם לאדם.	לטביעות האצבעות אין משמעות מיוחדת.
טביעות האצבעות הן סימן היכר ייחודי.	אפשר לזייף טביעות אצבעות.
אם נוגעים בחפץ - משאירים עליו סימן.	טביעת האצבע עוזרת לזהוי עבריינים.

סמנו את התשובה הנכונה.

2. בקצה האצבעות של כל אחד מאתנו יש :

רכס הרים. קוים דקים מסדרים. ציפורניים.

3. אם אנו נוגעים בחפץ :

אנו משאירים עליו סימן. אנו מלכלכים אותו. החפץ הוא שלנו.

4. הקטע לקוח מתוך :

פרסומת ערך באנציקלופדיה כתבה בעיתון

5. מדוע משתמשים בטביעת אצבעות לזיהוי עבריינים?
כי הם נוגעים בכל דבר. כי אין טביעות אצבעות זהות. כי אין להם כפפות

6. מה הקשר בין טביעת אצבע לרכס הרים במפה?
הם מסדרים אותו הדבר. אין בכלל קשר שניהם קשורים לטבע.

7. מדוע לדעתך אי אפשר לזיף טביעות אצבעות?

8. מה היה קורה אילו לכל האנשים היו טביעות אצבעות זהות?

9. אם המשטרה תופסת גנבים בעזרת טביעות אצבעות אז עם אילו כלים הגנב בטוח לא
השתמש? כובע גרב כפפות נעלים מברג

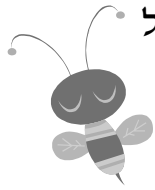
10. מתח קו בין מילה לפירושה :

אצבעות	קוים המסודרים בקצות האצבעות.
סימן הכר	קיימות
מצויות	לוקחת
טביעות	כל אחד מן החלקים החיצוניים שבכף היד או הרגל
נוטלת	סימן שבעזרתו ניתן לזהות

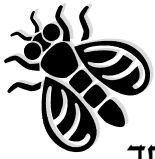
11. משימה רשות לבית : לחץ על הדף את טביעות האצבעות שלך.

על ענף שיח שבגנה יושב לו זבוב ומשקיף בלגלוג על הדבורה הדבוקה אל הפרח שעל השיח.

מזמזם הזבוב זמזום קצר, נרנזו כאלו, ואמר: "האמנם לא נמאס לך, דבורה, לעמל מבקר עד ערב? בשום פנים ואפן לא הייתי עובד כך אפלו יום אחד". אמרה הדבורה: "בעמלי אני מיצרת מזון לחברותי שבפנות ולאנשים, בעמלי אני מביאה תועלת רבה".

והזבוב המשיך ללעג: "ראי דבורה פתיה, אני מבילה ונהנה, עף ממקום למקום, טועם ממזונותיהם של אנשים כאשר סועדים הם לאכל. וכאשר ארצה לנוח, אני מתנישב על כל צנאר או יד".

"ידעתי, אכן ידעתי" אמרה הדבורה "אך לאזני הגיעה שמועה, שאינך אהוב במיוחד בשום מקום וכלם רוצים להפטר ממך, מגרשים אותך וקוראים לך טרדן." "מגרשים? קרא הזבוב בלגלוג "לא אכפת לי, מגרשים אותי מהחלון ואני חוזר לשם ממקום אחר..."

קרא את השאלות הבאות וענה בכתב ברור

1. הסופר קרילוב כתב את השיחה בין הזבוב לדבורה כמו שיחה בין בני אדם.

צורת הכתיבה הזו נקראת: ספור האנשה שיר אנדה

2. צבעו את דברי הזבוב בצבע צהוב ואת דברי הדבורה בצבע תכלת.

3. מה אומר הזבוב לדבורה בהתחלה?

4. מה עונה הדבורה לזבוב בהתחלה?

5. מה עושה הזבוב לאחר שמגרשים אותו?

6. מה התועלת שמביאה הדבורה על פי הספור?

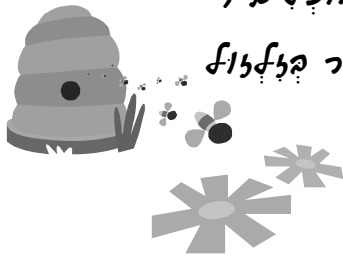
7. מהן ההנאות של הזבוב?

8. תן לספור שם נוסף:

9. כתבו את המלים הנרדפות למילים הבאות: (תוכלו להעזר במחסן המילים)

נרנז _____ לעמל _____ תועלת _____
ללעג _____ פתיה _____ סועדים _____
שמועה _____ טרדן _____

מאגר המלים: קל לפתות אותה, כואס, ידיעה לא בדוקה, אוכלים,
לצעד בחריצות, מכריע לאחרים, דבר מוציא, לדבר בללול

10. מינו את תכונות הדבורה והזבוב לטבלה:

תכונות הזבוב	תכונות הדבורה

מאגר התכונות: רעננות, חרוצה, עצל, חזוף, נצנץ, אצלן, יציפה, שקדנות, טרדן, מזיק

11. סדר את המשפטים הבאים ברצף הנכון עפ"י הסיפור.

_____ והזבוב המשיך ללעג: "ראי דבורה פתיה, אני מבלה.

_____ "מגרשים?" קרא הזבוב בלגלוג "לא אכפת לי

_____ על ענף שיח שבגנה יושב לו זבוב ומשקיף בלגלוג על הדבורה

_____ מגרשים אותך וקוראים לך טרדן

_____ אמרה הדבורה: "בעמלי אני מיצרת מזון לחברותי שבפורת".

לאחר סתימת
לסדר את
המשפטים, קרא
שוב את המשפטים
כדי לבדוק שהם
ברצף הסיפור.

פעם אחת ברח שועל מפני ציידים שרדפו אחריו. רץ המסכן כל עוד נפשו בו לחפש לו מקום מפלט. והנה ראה בשדה איכר קוצר את תבואתו.

- חוסה עלי – התחנן לפניו – תן לי מחסה מפני הציידים הרודפים אחרי!

- טוב! – אמר האיכר – הסתתר בין אלומות השדה. היה סמוך ובטוח שלא אסגיר אותך לידי הציידים מבקשי נפשך!

- אכן איש רחום אתה! ישלם ה' פעלך!

אך הסתתר השועל והציידים הגיעו ושאלו: האם ראית פאן שועל עובר?

- לא ראיתי – אמר האיכר. אולם שעה שדבר עם הציידים אותת להם בתנועות ידיו לעבר האלומות ורמז להם שהשועל מסתתר ביניהן.

- כעת אבדתי! – חשב השועל כשראה את רמזיו של האיכר, אך למזלו הרב לא הבינו הציידים את כוונת האיכר. הם סברו שהאיש משטה בהם והמשיכו בדרךכם.

כשראה השועל שהסכנה חלפה. התחמק מערמת האלומות והחל להימלט על נפשו.

הבחין בו האיכר, גלגל עיניו בצדקנות וקרא אחריו:

- כפוי טובה שכמותך! לאחר שהצלתי את חניך אתה בורח מבלי להודות לי!!

- התאכזבתי ממך! – ענה לו השועל – האם עלי להיות אסיר תודה לך על אשר העמדת פני מציל ולמעשה רצית להסגיר אותי לידי מבקשי נפשי? פיד ולבד אינם שווים ומסכן אתה יותר מאויב גלוי.

ענו על השאלות הבאות:

1. מה ביקש השועל מהאיכר? _____

2. האיכר מציע את עזרתו לשועל. העתיקו את המשפט המתאים מן הסיפור

3. "אכן איש רחום אתה!" על מי נאמר משפט זה? _____

4. "כעת אבדתי!" אמר השועל. מה גרם לשועל לחשוב שהציידים יתפסו אותו?

5. כיצד, לדעתכם, הרגיש השועל לאחר שהבין שהאיכר מנסה להסגיר אותו?

6. הסבירו את פרוש הביטוי : **"פיו וליבו אינם שווים"**.

7. מה ההבדל בין אדם **"פיו וליבו אינם שווים"** לבין אדם שהוא **"אויב גלוי"**?

8. השועל מביע אכזבה על מעשי האיכר. העתיקו את המשפט המתאים מן הסיפור

9. כתבו מספרים על פי רצף האירועים בסיפור.

_____ השועל ראה שהסכנה חלפה ויצא מערמת האלומות.

_____ השועל ברח מפני הציידים.

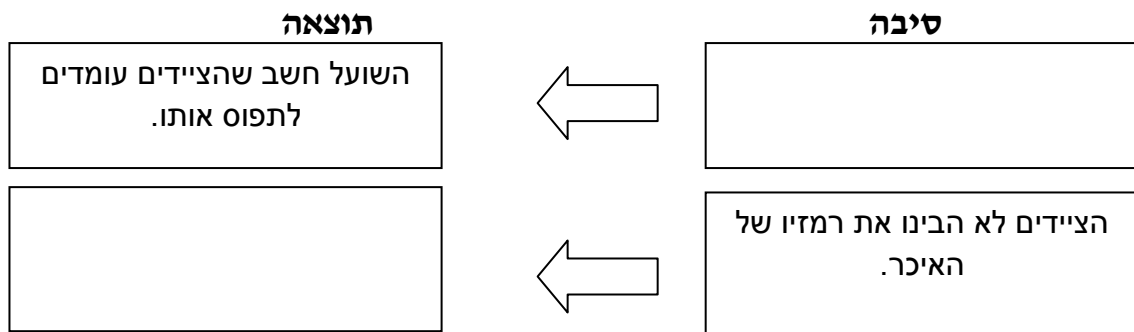
_____ האיכר אותת לציידים בתנועות ידיו לעבר האלומות.

_____ השועל טען שהאיכר העמיד פני מציל.

_____ השועל האמין לכוונתו ה"טובה" של האיכר.

_____ האיכר כעס על השועל משום שלא הודה לו.

10. השלימו את התרשים שלפניכם.

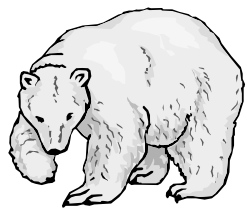
11. כיצד, לדעתכם, הרגיש האיכר לאחר דברי התוכחה של השועל? נמקו!

12. כתבו שני כללי התנהגות שלמדתם ממשל זה:

13. האיכר החליט לכתוב לשועל מכתב התנצלות. כתוב את מכתבו במחברתך.

שני החברים

שני חברים טילו בדרך. פתאם בא לקראתם דב. מהר האחד, טפס על העץ והסתתר שם, ואילו המטיל השני, הפיל עצמו לארץ והעמיד פנים של מת. נגש אליו הדב, קרב אליו את אפו והריח אותו מכל הצדדים. עצר האיש את נשימתו. הדב, שחשב אותו למת, הסתלק מן המקום. המטיל שהסתתר ירד מן העץ, נגש אל חברו ושאל אותו: "מה לחש לך הדב?" השיב לו החבר: "הדוב לחש לי לא להתחבר עם אנשים שנוטשים אותי בשעת צרה"

קראו את השאלות הבאות וענו במחברתכם

- מה עשו שני החברים כשראו את הדוב בא מולם ?
- מדוע המטיל השני עצר את נשימתו כאשר הדוב התקרב אליו ?
- החבר ענה : "הדוב לחש לי לא להתחבר עם אנשים שנוטשים אותי בשעת צרה".
למה התכוון החבר ואיזה רגש התעורר אצלו?
- מהסיפור ניתן ללמוד ש... (הקיפו את התשובה הנכונה).
חבר אמיתי שומר על עצמו. חבר אמיתי לפעמים עוזר קצת
חבר אמיתי עוזר בשעת צרה הדובים מאוד מסוכנים.
- לפניכם כותרות שונות לסיפור. בחרו באחת מהן ונמקו את דעתכם.
המטיילים והדוב. שני חברים.
הצלה מהדוב. הידידות שהכיבה.
- מהו הרגש הבולט בסיפור ? הביאו הוכחות לכך מהסיפור.
- הקיפו את הפירוש המתאים לביטויים המודגשים.
" מיהר האחד, טיפס על העץ והסתתר שם".
הסתדר הסביר התחבא מסתיר
"הפיל עצמו לארץ והעמיד פנים של מת"
עמד על הראש עמד עשה את עצמו עמד על הפנים.
- לפניך פתגם : "חבר ניכר (נבחן) בשעת צרה"
הסבירו פתגם זה וכתבו כיצד הפתגם מתקשר לסיפור?
- משימת כתיבה: החבר שטיפס על העץ ניסה להסביר את התנהגותו. כתוב את טענתו.

איך מייצרים נייר? ליאורה בן יהודה

אין בית שאין בו נייר. ספרים וחוברות, פנקסים ומחברות, חשבונות לתשלום, אריזות ועיתונים. קיווינו שהמחשבים יצילו אותנו מן הנייר, אבל המדפסת ממשיכה לצרוך ערמות שלמות.

כבר בעולם העתיק היה צורך לרשום רשימות, ובמצרים השתמשו בפאפירוס. בסין בישלו סיבים, סחבות וחלקי צמחים שנשרו* קודם במים. את "הדייסה" הזו שטחו על מסננות גדולות, והשכבה הדקה התייבשה עליהן והפכה לנייר. הסוד הזה הגיע אל ארצות אירופה רק לפני שמונה מאות שנה.

כאשר המציאו את מכונת הדפוס גדל הצורך בנייר, והפיקו אותו מעצים. לעצים תפקידים חשובים בשימור הסביבה. השימוש הרב שעושים בני האדם בעצים גורם להפחתה גדולה במספר העצים בעולם. דבר זה הוא סכנה לאדם, ליצורים החיים ולצמחייה שבעולם.

כדי לחוס על העצים שנותנים לעולם אוויר לנשימה, למדנו למחזר** את הניירות, כלומר לעשות בהם שימוש חוזר. יש לאסוף את כל העיתונים, המחברות שאין בהם עוד צורך, הפתקאות, הגיליונות המקושקשים והשקיות הקרועות ולהשליך למכלי איסוף מיוחדים.

המכלים האלה מובלים למפעל "אמניר", ושם גורסים אותם ל"דייסה" ומייצרים נייר חדש, טוב ויפה לא פחות. כמעט כמו שעשו בסין העתיקה.

מתוך עיתון הילדים "כולנו פילון",
גיליון 109, עמוד 14.

*נשרו- הושרו במים/ שמו אותם במים.
** למחזר- לייצר מוצר חדש מחומר משומש.

לרשותכם מגוון מיכלי מיחזור לאיסוף פסולת נייר ביתית:

מיכל 1500 ליטר/360 ליטר

למיכל זה ניתן להשליך:

- עיתונים, מגזינים, חוברות דפי זהב
- אריזות דבני בוקר
- אריזות קרטון של מוצרי מזון, קוסמטיקה, תרופות
- ניירות, דפי ציור, דברי דואר, מחברות וספרים ישנים וכו'

כלוב לאיסוף קרטון

למיכל זה ניתן להשליך:

- אריזות קרטון של פירות וירקות
- אריזות קרטון של מוצרי חשמל, מוצרי ריהוט וכו'

מתקן עם שק לאיסוף נייר לבן / קרטונית אישית

למיכל זה ניתן להשליך:

- נייר מדפסת ומכונת צילום
- נייר משרדי ומסמכים שונים
- דברי דואר, עלונים ופרסומים
- ספרים, מחברות, חוברות לימוד וכו'

חושבים רחוק - חושבים ידוק

כרזת פרסום למחזור בבית של מפעל "אמניר"

קראו את השאלות הבאות וענו במחברתכם

לפניכם משפטים המופיעים בטקסט. הדגישו אותם בטקסט והסבירו את משמעותם.

1. "קיוונו שהמחשבים יצילו אותנו מן הנייר". איך?
2. "בסין בישלו סיבים, סחבות וחלקי צמחים שנשרו קודם במים". לאיזו מטרה עשו זאת?
3. "את הדייסה" הזו שטחו על מסננות גדולות". על איזו דייסה מסופר?
4. "הסוד הזה הגיע אל ארצות אירופה". איזה סוד?

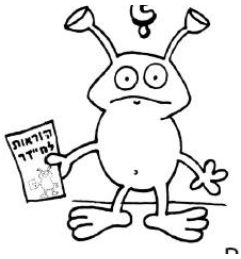
ענו על השאלות הבאות במחברתכם

5. מהו הקשר בין ייצור נייר לבין כריתת עצים?
6. מדוע לא רצוי לכרות הרבה עצים?
7. בקטע שקראתם יש המלצה מה לעשות בנייר המשומש. מהי ההמלצה?
8. האם לדעתכם חשוב לדעת את הדברים שהקטע מספר עליהם? נמקו את דעתכם.
9. האם למדתם מן הקטע דברים שלא ידעתם? כן/לא. הסבירו את תשובתכם.
10. דמיינו שאתם חברים באגודה לשמירה על איכות הסביבה. חשוב לכם מאוד שהסביבה הטבעית לא תפגע. כידוע לנו, תהליך ייצור הנייר עלול לפגוע בסביבה הטבעית. חברו מכתב הפונה לתושבי העיר שלכם, נסו לשכנע אותם מדוע חשוב לאסוף את הנייר, שאינו עוד בשימוש, במכלי האיסוף למיחזור נייר.

"חושבים רחוק-

חושבים רחוק"

הוראות לחיזור

חיזוי החיזור נחת לפני כמה דקות בשער של בית הספר שלכם.
הוא לא יודע לעשות פעולות פשוטות ולכן צריך לתת לו הוראות מפורטות-
ככל האפשר גם לבצוע הפעולות הפשוטות ביותר.
יגאל כתב עבור חיזוי החיזור הוראות לצחצוח שניים, אך סדר ההוראות התבלבל.
קראו את ההוראות של יגאל:

איך מצחצחים שניים?

- לחץ על שפופרת המשחה ושים מעט משחה על מברשת השניים.
- שטף את הפה כמה פעמים והחזר את המברשת למקומה.
- סגר את השפופרת והחזר אותה למקום.
- פתח את הפה, ושפשף את השניים במברשת.
- קח את שפופרת משחת השניים ופתח אותה.

מספרו את המשפטים בסדר הנכון שלפיו צריך לבצע את ההוראות.

שימו לב: המשפט האחרון בסדר כבר מוספר בספרה 5.

_____ לחץ על שפופרת המשחה ושים מעט משחה על מברשת השניים.

_____ 5_ שטף את הפה מספר פעמים והחזר את המברשת למקומה.

_____ סגר את השפופרת והחזר אותה למקום.

_____ פתח את הפה, ושפשף את השניים במברשת.

_____ קח את שפופרת משחת השניים ופתח אותה.

החלטתם להסביר בעצמכם לחיזוי החיזור איך להכין פריד עם ממרח שוקולד.

כתבו במחברותכם את ההוראות שייסבירו לחיזוי איך לבצע את הפעולה הזו.

איך מכינים פריד עם ממרח שוקולד?

כיצד משחקים במשחק הזכרון

קראו את ההוראות הבאות למשחק הזכרון:

- א. על השחקנים לסדר תחלה את הקלפים הפוכים על השלחן.
- ב. רצוי לסדר את הקלפים בשורות.
- ג. על כל קלף רשומה מלה.
- ד. כל משתתף צריך להפך בתורו שני קלפים.
- ה. אם על שני הקלפים כתובה אותה מלה, המשתתף מקבל את זוג הקלפים.
- ו. אם על שני הקלפים כתובות מלים שונות זו מזו, עליו להפך בחזרה את הקלפים ולשים אותם בדיוק במקום שבו הם היו מנחים.
- ז. המנצח במשחק הוא המשתתף שהצליח לצבר את המספר הרב ביותר של זוגות קלפים.

איריס רוצה לשחק במשחק הזכרון אך היא לא קראה את ההוראות.

בטבלה שלפניכם כתובות שאלות ששאלה איריס.

כתבו במקום המתאים בטבלה את התשובות לשאלותיה, לפי ההוראות שקראתם.

שימו לב, לכמה מהשאלות אין תשובה כתובה בהוראות המשחק.

עבור השאלות האלה כתבו בעמודת התשובות "לא כתוב בהוראות".

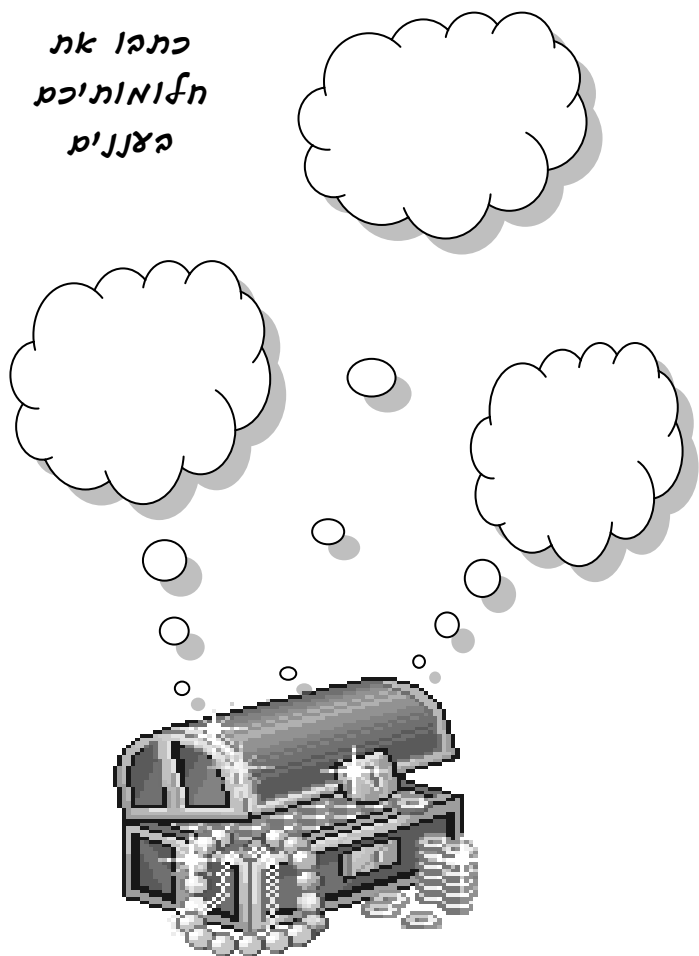
השאלות של איריס	התשובות
מה הם כלי המשחק?	
האם כל משתתף משחק בתורו, או שכלם משחקים באותו הזמן?	
לפי מה מחליטים מי משחק ראשון?	
מה כל שחקן צריך לעשות בתורו?	
לאיזה גיל מיועד המשחק?	

- כתבו במחברת עוד שלוש שאלות שיש להן תשובות בהוראות המשחק.

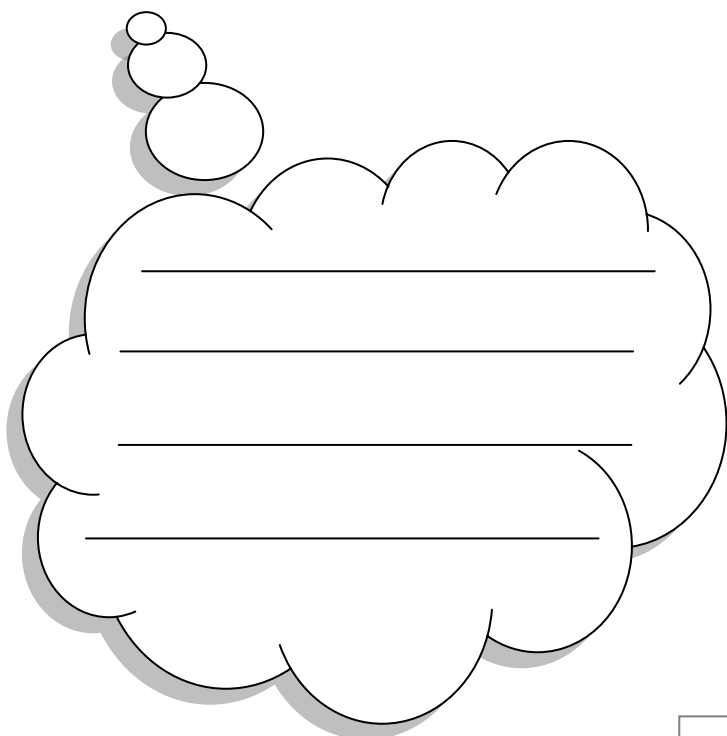
כתבו את התשובה לכל שאלה.

- אחד מהמשתתפים המופיעים בהוראות המשחק הוא המלצה שלא חיבים לנהוג לפיה. כתבו את ההמלצה.

כתבו את
חלומותיכם
בצנניט

הוסיפו בית נוסף לפי

לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות
לא הייתי עצוב אף פעם
בְּכָל יוֹם שֶׁרָצִיתִי הִייתי בוֹחֵר
חלומות לְפִי רֵיחַ וְטַעַם.
לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות...

הייתי פוֹתֵחַ אוֹתָהּ בַּחֲמָסִין
ובוֹחֵר לִי חֵלוֹם יֶרֶקֶרֶק,
זוֹרֵם לִי בְּנַחַת כְּפֶלֶג קָטָן
או שוֹחָה בּוֹ כְּדָג חֲמֻקָּמָה.
לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות...

בַּחֶרֶף הִייתי אוֹכֵל עֲנָבִים
ובִּבְקֹץ גוֹלֵשׁ בַּחֶרְמוֹן
וְנוֹסֵעַ לַצֶּפֶת או לְתֵל אָבִיב
בְּלִי לְזוּז מִהַמָּקוֹם...
לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות...

לו היתה לי תַּבְתַּת קִטְנָטָנָה
אֲזִי הִייתי עוֹבֵר מְדֵי פַעַם
וּמַחֲלֵק לְכֻלָּם חֲלוֹמוֹת מִתֵּנָה
שֶׁיִּרְגִּישׁוּ גַם הֵם אֶת הַטַּעַם.
לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות...

אֲדָא אָנִי פֹה יוֹשֵׁב וְרֹאשִׁי מְלֹא
כְּמוֹ קִנְקֹן מְלֹא תִירוֹשׁ
וְחוֹשֵׁב לִי, אוֹלֵי הַתַּבְתָּה שְׁלִי
הִיא כָּאֵן, אֲצִלִּי בְּרֹאשׁ...
לו היתה לי תַּבְתַּת של חלומות...

קראו את השיר: תיבת החלומות" וענו על השאלות במחברתך.

1. בשיר מספר על חלומות. הביאו שתי דוגמאות של חלומות מהשיר:
2. לפי התיבה הראשון של השיר, למה כדאי שתהיה תיבת חלומות?
3. למה החלומות בתיבת השני של השיר מתאימים ליום חמסין? (יום חם במיוחד)
4. השלימו את המשפטים הבאים לפי הדוגמה הבאה:
בתיבת השני בשיר כתוב "שוחה כדג". "במקום לומר" שוחה כדג "אפשר לומר: שוחה כמו דג
• במקום לומר "זורם כפלג קטן" אפשר לומר: _____
• במקום לומר "קל כנוצה" אפשר לומר: _____
• במקום לומר "קשה כאבן" אפשר לומר: _____
5. לשיר קוראים "תיבת החלומות". למלה "חלום" יש שתי משמעויות מכרות:
משחו שחולמים עליו כאשר ישנים. משאלה, משחו שרוצים מאוד שיקרה.
• הקיפו את המשמעות המתאימה ביותר, לדעתכם, לחלומות המתארים בשיר.
• נמקו את תשובתכם.
6. כתבו שני דברים, שאינם מופיעים בשיר, שאפשר לעשות רק בחלומות ולא במציאות.
7. כדי להביע משאלה אפשר להשתמש (כמו בשיר) במלה "לו". השלימו את המשאלות הבאות
לפי דמיונכם:
• "לו היו לי כנפים" _____
• "לו הייתי _____ אז _____
• "לו _____
8. את המשפט "לו היתה לי תבה של חלומות" אפשר לומר בדרך שונות.
הקיפו בעיגול את המשפטים שאפשר לדעתכם לומר במקום המשפט "לו היתה לי תבה של חלומות". שימו לב, ניתן להקיף יותר ממשפט אחד.
• אבל היתה לי תבה של חלומות. אם היתה לי תבה של חלומות.
• פעם היתה לי תבה של חלומות. אולי היתה לי תבה של חלומות.
• הלואי שהיתה לי תבה של חלומות.
9. מדוע התיבה האחרון לא מסתים במשפט "לו היתה לי תבה של חלומות" כמו שאר התיבות בשיר?

סוגים רבים של ציפורים במעגן מיכאל

מאת עמית טרינברג. מתוך "ינשוף" 3/12/2007 מאוחר לחדשות כארץ ופולס

אם אתם רוצים לראות את הציפורים הנודדות שמגיעות לביקור

ביניים בישראל, תוכלו לעשות את זה בקיבוץ מעגן מיכאל.

סוגים רבים של ציפורים מגיעים לברכות הדגים של הקיבוץ.

מדריכים של החברה להגנת הטבע יסבירו לכם אילו סוגי ציפורים אתם רואים,

ויספרו לכם דברים מעניינים עליהן.

אגב, סביב הרגליים של ציפורים רבות יש טבעות קטנות. בעזרת הטבעות האלה

אפשר לעקוב אחרי הציפורים בכל מקום בעולם. "כבר ראינו כאן ציפורים שיש להן

טבעות שאנחנו בעצמנו שמנו" אומרים בחברה להגנת הטבע.

ענו על השאלות הבאות במחברת:

1. מהו הנושא של קטע המידע?
2. למה מתכוונים כשאומרים ש"הציפורים הנודדות מגיעות לביקור ביניים בישראל?"
3. איך קוראים למקום בו מתרכזות הציפורים הנודדות?
4. כיצד נוכל לדעת אילו ציפורים מגיעות לקיבוץ מעגן מיכאל?
5. אילו דברים ניתן ללמוד מקטע המידע על: החברה להגנת הטבע, ועל הציפורים?
6. מה לדעתכם רצה כותב קטע המידע להדגיש?
7. האם המידע שנמסר לנו בקטע המידע הוא מידע שחשוב לנו לדעת? נמקו את תשובתכם.
8. "בעזרת הטבעות האלה אפשר לעקוב אחרי הציפורים בכל מקום בעולם? מדוע לדעתכם חשוב לעקוב אחר הציפורים בזמן מסעותיהן בעולם?
9. במשפט: "כבר ראינו כאן ציפורים שיש להן טבעות שאנחנו בעצמנו שמנו", יש מרכאות. מהו תפקידן של המרכאות במשפט זה?
10. **משימת כתיבה:** כתבו דו-שיח בין איש החברה להגנת הטבע, לבין ציפור שהוא שם לה טבעת בשנה שעברה ועכשיו הוא פוגש בה שוב.

תולעי משי

תולעי המשי* הגיעו אלינו מארץ רחוקה- מארץ סין.
זחלי תולעי המשי בוקעים מן הביצים באביב, בזמן שבו מופיעים על עץ
התות עליים ורוקים חדשים.
מזונן של תולעי המשי הוא עלי תות ורוקים.
זחלי תולעי המשי האפרים והמקומטים, זוללים עלי תות ללא הרף, מבקר
עד ערב ואף כל הלילה.

כעבר שבוע הזחלים הופכים לתולעים גדולות ושמןות. עורן נמתח, נהיה בריח ונתאבון של
התולעים גדל ומספר עלי התות שהן מכרסמות רב מאד.
יום אחד והנה פוסקות התולעים את כרסום העלים, פוסקות מתנועתן לגמרי ומתחילה תקופת
ההתגלמות. בזה אחר זה מקיפים את עצמן תולעי המשי בקורי משי דקיקים וארוכים שיוצאים
מפיהו והן מכינות מעילים בצורת פקעות הדומות לבטנים מעגלים.
עוברים ימים ופלא נוסף מתרחש. מפקעת המשי בוקע פרפר לבן.
הפרפר מרפרף בכנפיו אך אינו עף ואינו אוכל.
נקבות הפרפרים מטילות ביצים חדשות שיחכו לתורן להפך לזחלים בבוא אביב חדש.

*משי- בד צ'ין /!קר מאד הענא f הענא ב'ד'ט

ענו על השאלות:

1. מהי מטרתו של טקסט זה? נמקו!

2. מאין מגיעות תולעי המשי?

3. א. באיזו תקופה בוקעים הזחלים מן הביצים?

ב. מדוע בוקעים הזחלים דווקא בתקופה זו?

4.תארו את הזחלים של תולעי המשי!

5.תארו את תקופת ההתגלמות של התולעים!

6.סדרו את המשפטים הבאים לפי סדר התרחשותם :

____ התולעים מקיפות את עצמן בקורי משי.

____ הזחלים בוקעים מן הביצים באביב.

____ מפקעת המשי בוקע פרפר לבן.

____ הזחלים הופכים לתולעים גדולות ושמנות.

7.הסבירו את המילים הבאות :

שורה 9 המילה: **כרסום** - _____

שורה 13: **מרפרף** - _____

8.בשורה 16 כתוב: "... ופלא נוסף מתרחש"

לאיזה פלא מתכוונים?

9.איזה פלא התרחש לפניו?

10.לתופעה שקראתם בטקסט קוראים בטבע "גלגול"- האם תוכלו להסביר מדוע?

מבור גלגול של פרפר

לפניכם מבור שהדרך הנכונה ללכת בו היא לפי סדר השלבים בגלגול חייו של הפרפר.

תוכלו להעזר במפתח כדי לזהות את השלבים השונים בחיי הפרפר.

כדי להתחיל - חפשו את הביצה (יש רק אחת במבור).

כשמצאתם אותה התחילו ללכת לפי החיצים וסמנו בעפרון את הדרך. בכל פעם שתגיעו לסימן שאלה בחרו בציור המתאים לפי הסדר הנכון.

אם תסמנו את הדרך הנכונה תקבלו תמונה...
עכשיו תוכלו לצבוע את התמונה שקיבלתם בצבעים מרהיבים.

מפתח

1. ביצה קטנה דבוקה לעלה.

2. זחל אוכל את העלים.

3. זחל נצמד לענף ומתחיל להתגלם.

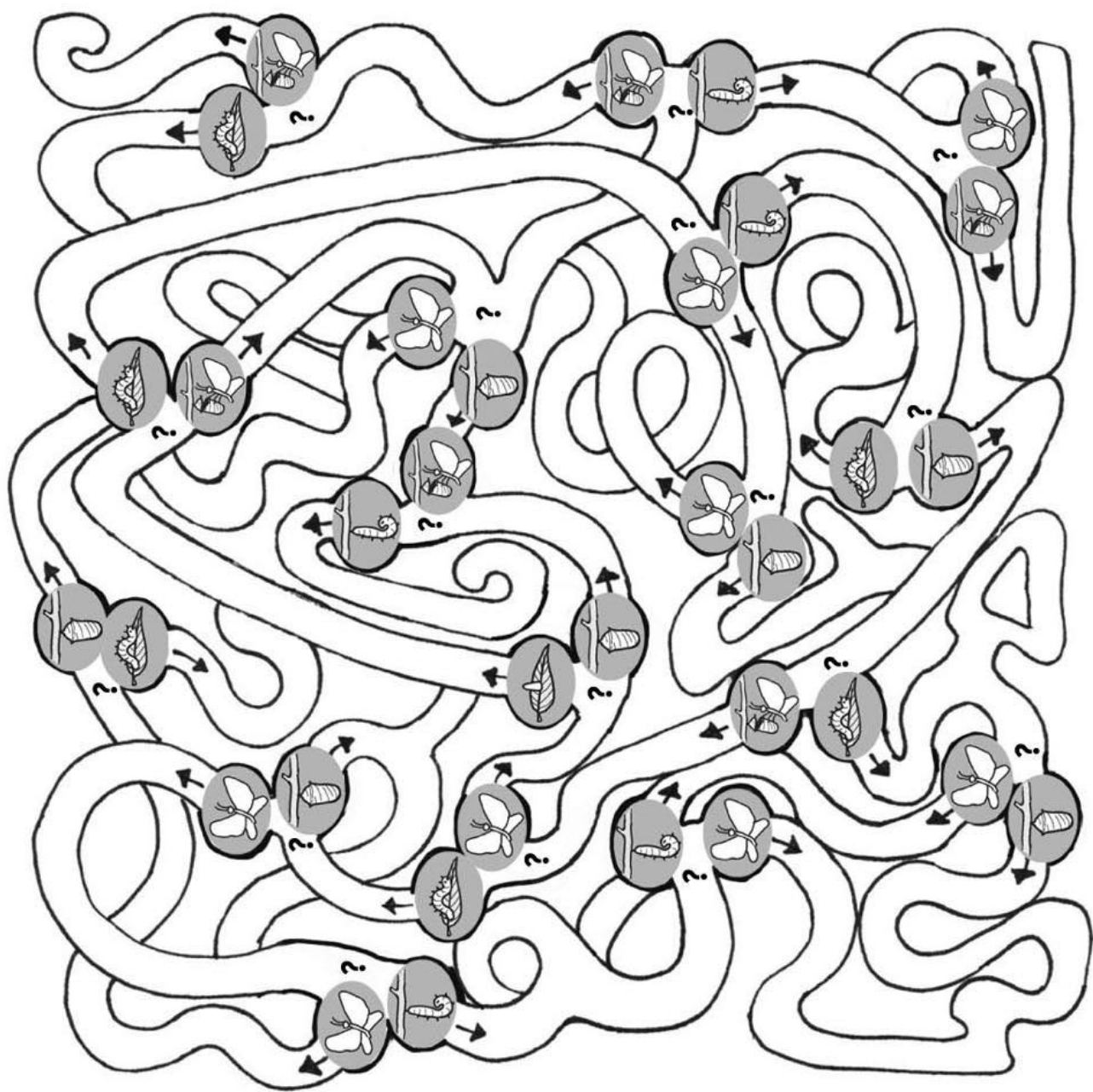
4. גולם צמוד לענף.

5. פרפר יוצא מן הגולם ומייד בש את כנפיו.

6. הפרפר מעופף.

אורים: מירי לשם-כלאי www.mirileshem.com

איש אחד היה בשליחות לעיר רחוקה להעביר תיק מלא זהב. רכוב על סוסו יצא למשימה ואתו גורי, כלבו הנאמן. בצהרים נתיגע האיש ונכנס לחרשה לנח. הוא קשר את סוסו לעץ ושם מתחתיו את התיק. מרב עיפות נרדם ושקע בתרדמה עמקה.

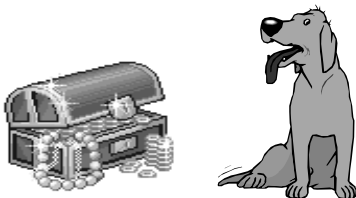
לעת ערב התעורר. "בוא אתי" – קרא לכלב וקפץ על סוסו. אך הכלב לא זז ממקומו. הוא נצמד לעץ. הביט באדונו בעצבות ונבח נואשות. האיש לא שעה להתנהגותו התמוהה של כלבו ולנביחותיו והאיץ בסוסו.

כאשר ראה גורי כי אדונו מתרחק ממנו, קפץ בלית ברירה ממקומו, דהר בשארית כוחותיו בעקבות הסוס, התנפל על בעליו בפראות ובכעס רב. "מה קרה לך, גורי?" – רגז האיש – "די!"

אך גורי מאן להרגע, הוא ילל והתנפח פרוצה להזהיר: "הו, אדוני, חזור לחרשה". האיש לא הבין את סבת התנהגותו של כלבו וחשב בדאגה כי כלבו חלה בכלבת. "די לך, גורי" – התחנן. אך גורי המשיך להשתולל בזעם שלא ידע גבול. הוא התרוצץ לפני אדונו, נשך בפראות את מגפיו וחסם לסוס את דרכו. בלב דואב שלף את אקדחו, כיון אותו לכלבו וירה בו.

כאשר התרחק מהמקום, נתן פתאום דעתו על העדר התיק. הוא נחרד! האם נשטט התיק בדרך או ששכח אותו בחרשה? חזר על עקביו לכוון החרשה. בדרך הגיע למקום שבו ירה בכלבו. כלבו גורי לא נראה, אך טיפות דמו הולוכו אותו לחרשה. דמעות נקויו בעיניו. פעת הבין את התנהגותו של כלבו הנאמן.

ואכן נגלה לפניו מראה מהמם: גורי רובץ על התיק כשהוא פצוע. הו- חשב האיש – גורי שמר במסירות נפש על רכושי. הרימו האיש על ידיו והביאו העירה לטיפול והבראה.

ענו על השאלות הבאות:

1. מדוע האיש נכנס לחורשה?

2. היכן הניח האיש את התיק עם הזהב? (הביאו הוכחות מתוך הספור).

3. השלימו את הטבלה .

תוצאה	סיבה
הכלב נבח ולא אפשר לאדונו להמשיך בדרך .	
האיש ירה בכלב .	
	האיש חזר לחורשה.

4. כיצד גורי שמר על התיק עם הזהב ?

5. בסיפור כתוב: " גורי לא זז ממקומו כאשר אדונו עלה על הסוס... נבח.. התנפל על בעליו.. ילל והתייפח כרוצה להזהיר... חסם לסוס את דרכו "

א. בצורת התנהגות זו גורי רצה להעביר מסר לאדונו ! מהו המסר ?

ב. האם האדון הבין את המסר של גורי ? כן / לא. נמקו את תשובתכם !

6. " הכלב ידוע כנאמן לאדם " הביאו 2 דוגמאות מהסיפור לכך שגורי היה נאמן לאדונו !

דוגמא 1: _____

דוגמא 2: _____

8. בסוף הסיפור כתוב : " **הרימו** על ידיו ו**הביאו** העירה לטיפול ולהבראה !"
למי הכוונה במילים : " **הרימו** **הביאו**... " ? _____

9. במשפט " **זהר** בשארית כוחותיו בעקבות הסוס ..."
למי הכוונה במילה " **זהר** " ? _____

10. " גורי לא הפסיק לנבוח ולהשתולל לפני אדונו עד שלבסוף האיש ירה בו "
א. מדוע לדעתכם האיש ירה בגורי ?

ב. האם לדעתכם במעשה זה נהג האיש בחוכמה ? כן / לא הסבר את עמדתך !

ג. כתבו כיצד אתם הייתם נוהג במקרה זה ?

11. במשפט " גורי שמר במסירות נפש על **רכושי** " על איזה רכוש שמר גורי ?

12. הביאו הוכחה לכך שהאיש הצטער על שירה בכלבו !

13. השלימו לפי הדוגמה .

א. סוסו = הסוס שלו

ב. כלבו = _____

ג. נביחותיו = _____

ד. אדונו = _____

ה. כוחותיו = _____

ו. עקביו = _____

הבנת מילה מתוך הקשר .

1. במשפט: "בצהרים **נתיגע** האיש ונכנס לחורשה " מה פירוש המילה **נתיגע** ?

נרדם התעייף התאמץ התגעגע

2. "האיש **לא שעה להתנהגותו** התמוהה של כלבו ולנביחותיו"

מה פירוש הביטוי "**לא שעה להתנהגותו**" ?

בדק מה השעה הלך מן המקום לא התייחס

3. במשפט: " נשך בפראות את מגפיו ו**חסם** לסוס את דרכו "

מה פירוש המילה חסם ? _____

4. במשפט: " בלב **דואב** שלף את אקדחו " פירוש המילה דואב :

דאגה שמחה צער דובב

5. במשפט: " **נתן** פתאום **דעתו** על העדר התיק" פירוש הביטוי נתן דעתו :

א. הרשה לכלב לשמור על התיק

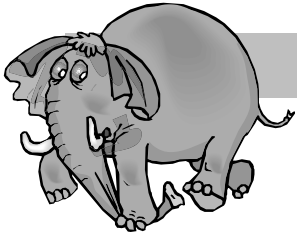
ב. מסר לכלב את התיק

ג. הבחין שהתיק לא נמצא

6. "גורי **רובץ** על התיק כשהוא פצוע ... " מה פירוש המילה "רובץ" ? _____

משימת כתיבה:

כתבו מכתב לאיש והמירו את דעתכם על התנהגותו כלפי כלבו אורי.

מַעֲרַת הַפִּילִים

בלי מלח אין חיים. כל בעלי החיים זקוקים למעט מלח.
גם הפילים זקוקים למלח: בלעדיו הם יחלו וימותו.

בכל מאכל שאנו אוכלים, יש מלח. בלחם יש מלח, בירקות יש, ואף בפירות. גם הפילים מקבלים את המלח שהם זקוקים לו, מן הפירות ומהירקות שהם אוכלים, אך כמות מלח זו אינה מספיקה להם.

למזלם של הפילים, המלח נמצא לא רק בגם אלא אף במרבצי מלח ובסלעים הרחוקים מהם. הפילים יודעים למצוא סלעים המכילים מלח. הם הולכים לסלעים האלה ומלקקים את המלח... אבל לפילים החיים ליד הר אגלון, באפריקה המרכזית-המזרחית, יש בעיה חמורה: הם יכולים למצוא את המלח שהם זקוקים לו, רק במקום אחד - במערת מלח הנמצאת בקר. בכל ערב, אחרי שהפילים מסיימים לסעוד את לבם, הם הולכים למערת המלח, כדי לקרות מלח מקירות המערה וללקק אותו.

הפילים מלקקים מלח במערת המלח במשך עשרות אלפי שנים, דור אחרי דור. במשך השנים הם האריכו והעמיקו את המערה. היום מערת המלח היא מערה ארוכה מאוד וחשוכה מאוד, אך הפילים ממשיכים לבוא אליה. הם מגששים באפלה, עד שהם מגיעים לקצה המערה. שם הם ממשיכים לחצוב בהר וללקק מלח...

הקטע לקוח מתוך: "עניין חדש", דיליון 66 - באדיבות הוצאת אבנר

ענו על השאלות הבאות:

1. בטקסט מערת הפילים 4 פסקות. מתחו קו בין הפסקאות.
2. בפסקה 1 נאמר שכל בעלי החיים זקוקים למלח וכך גם הפילים. השלימו את המילים המתאימות מתוך המחסן.
בלי המלח הפילים _____ ו _____.
3. קראו פסקה 2 והסבירו מאיפה מקבלים הפילים את המלח, לו הם זקוקים?

4. מהי הבעיה של הפילים, לפי פסקה 2? _____

5. קראו את פסקה 3, מה עושים הפילים כדי לפתור את הבעיה שלהם?

6. בפסקה 3 כתוב: "למזלם של הפילים המלח נמצא לא רק בים, אלא אף במרבצי מלח...."

הקיפו את התשובה הנכונה: מְרִבֵּץ מלח הוא:

- מקום ביבשה שיש בו הרבה מלח.
- מקום בקרקעית הים שיש בו הרבה מלח.
- מקום שמרביצים בו.

7. בפסקה 3 כתוב: "בכל ערב, אחרי שהפילים מסיימים לסעוד את ליבם, הם הולכים למערת

המלח כדי לְכָרוֹת מלח מקירות המערה וללקק אותו".

א. במקום הביטוי לסעוד את ליבם אפשר לכתוב:

לנוח	לטפל	לאכול	לישון
------	------	-------	-------

ב. במקום המילה לְכָרוֹת אפשר לכתוב:

לתלות	ללקק	לחפור	לאכול
-------	------	-------	-------

8. בפסקה 3 כתוב: "לפילים החיים ליד הר אלגון, באפריקה, הייתה בעיה חמורה עוד יותר".

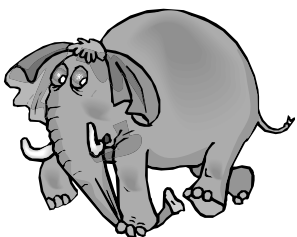
מהי הבעיה של פילים אלו?

א. הבעיה החמורה: _____

ב. הפתרון: _____

10. קראו את המשפטים הבאים והקיפו את המשפטים הנכונים.

- המלח נמצא רק בים, לכן לפילים יש בעיה.
- הפילים מקבלים את כל המלח שהם צריכים מהמזון שהם אוכלים.
- הפילים יודעים למצוא סלעים שיש בהם מלח.
- בכל ערב, הפילים הולכים למערה כדי לכרות מלח.

11. בפסוק 4 כתוב: "הפילים מלקקים מלח במערת המלח במשך עשרות אלפי שנים, דור אחרי

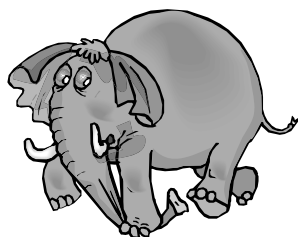
דור". מתוך משפט זה אנחנו יכולים להסיק שהפילים הם.. (הקיפו את התשובה)

א. בעלי זיכרון חלש מאוד

ב. בעלי חיים קדומים.

ג. בעלי זיכרון טוב מאוד

ד. בעלי חיים החיים בבדידות.

12. בפסוק 4 כתוב: "הם מגששים באַפְּלָה, עד שהם מגיעים לקצה המערה."

• בפסוק זה מופיעה מילה נרדפת למילה אַפְּלָה. מהי?

ארוכה

חשוכה

עמוקה

מלוחה

ב. לפי ההקשר, פירוש הביטוי מגששים באפלה הוא:

מתאבקים

לא מוצאים את

מהססים

הולכים ונופלים

ומתגוששים

דרכם בקלות

ג. מדוע הפילים חייבים לגשש את דרכם במערה, באפלה?

13. המשפטים המופיעים בטבלה מסבירים את הרעיונות של הפסוק.

כתבו ליד כל משפט המביע רעיון לאיזו פסוק הוא מתייחס.

מספר הפסוק	רעיון מרכזי
	הפילים באפריקה מלקקים מלח באותה מערה במשך עשרות אלפי שנים.
	הפילים יודעים למצוא סלעים המכילים מלח.
	כמות המלח שהפילים מקבלים מהאוכל אינה מספיקה להם.
	כל בעלי החיים זקוקים למלח.

14. הטקסט "מערת הפילים" נותן לנו מידע: (הקיפו את התשובה הנכונה)

• על האופן שבו נוצרה מערה מסוימת באפריקה

• על התנהגותם של הפילים האפריקניים.

הפנינה / אנדה יפנית - עבד מ. שר-אל

- 1 בכפר אחד גר זקן מפלג. הזקן גר בבית קטן יחד עם קרובת משפחה,
- 2 רצת לב, אשר מררה את חייו. יום עבד הזקן עבודה קשה בבית ובגן, ואלו האשה ישבה בטלה
- 3 ודיברה אליו קשות.
- 4 ולזקן בת יחידה אשר גרה רחוק, מעבר להרים. יום אחד, כאשר לא יכול היה הזקן לסבל עוד-
- 5 כתב מכתב לבתו וספר לה על חייו הקשים.
- 6 כעבור שבועות אחדים קבל מבתו חבילה קטנה. בחבילה הייתה פנינה יקרה ולזדה מכתב.
- 7 וכך היה כתוב במכתב: "שמור על פנינה זו היטב. אל תמכרה, אל תחליפה, אל תתנהג פתאום.
- 8 אם תחליף את הפנינה, אולי תהיה יפה יותר, אבל לא תהיה יפה יותר."
- 9 התפלא הזקן על בקשתה המוזרה של בתו, אך החליט לעשות כבקשתה.
- 10 בערב באה הביתה קרובת המשפחה הרעה של הזקן. כאשר ראתה האשה את הפנינה בידי הזקן
- 11 נצצו עיניה. "שב נא ונוח מעבודתך הקשה", אמרה האשה, ובלבה חשבה שתקבל את הפנינה
- 12 במתנה. אבל הזקן שמר עליה ולא נתן אותה לאישה הרעה.
- 13 למחרת היום, בשעה שהאשה הגישה לזקן אוכל טעים אמרה לזקן:
- 14 "הבה נמכר את הפנינה ובכסף נקנה בית גדול ומרווח."
- 15 אבל הזקן לא הסכים למכור את הפנינה.
- 16 כך עברו ימים רבים, האשה טפלה בזקן במסירות והשגיחה עליו,
- 17 כי קיוותה שיום יבוא והיא תקבל את הפנינה מיד הזקן.
- 18 בינתיים חי הזקן באושר ובכבוד כל ימי חייו, כדברי בתו החכמה.

1. מי הן הדמויות בטקסט?

2. כיצד הגיבה קרובת המשפחה כאשר ראתה את הפנינה?

3. אילו תכונות אופי יש לקרובת המשפחה?

4. מדוע הזקן לא הסכים למכור את הפנינה?

5. האם עדיף היה לזקן למכור את הפנינה או להשאירה, כפי שעשה?

6. כיצד לדעתך, יש להתייחס לאדם זקן שאינו מצליח לטפל בעצמו?

7. הסבר את הפסוק: "אל תשליכנו לעת זקנה"!

8. מה דעתכם על ביתו של הזקן? אילו תכונות אופי יש לה?

9. פירוש המילה "מופלג" שבשורה 1 הוא:

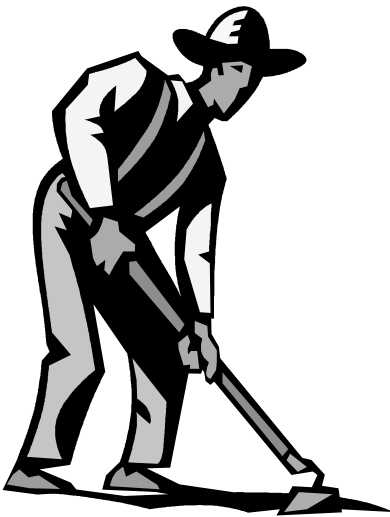
- א. נחל = פלג מים.
- ב. מפלגה.
- ג. מאוד.
- ד. בעל זקן לבן.

10. המילים: "אם... אזי..." שבשורה 8 הן מילות קישור של:

- א. תוספת.
- ב. הפחתה.
- ג. הדגשה.
- ד. תנאי.

11. תפקיד המרכאות בשורה 11, במילים: "שב נא ונוח מעבודתך הקשה" הוא:

- א. דימוי.
- ב. דיבור ישיר.
- ג. שם.
- ד. היפוך משמעות.

12. פירוש הביטוי "מררה את חייו" שבשורה 2 הוא:

- א. עשתה לו צרות וחיייו נהיו קשים.
- ב. עזרה לו וחיייו נהיו נעימים.
- ג. ניהלה את חייו.
- ד. התייחסה אליו כאל מר = אדון.

13. למה הכוונה במילה "עליה" שבשורה 12?

- א. על קרובת המשפחה.
- ב. על ביתו.
- ג. על הדירה בה גרו.
- ד. על הפנינה.

14. מהי משמעות המילה "נצצו" שבשורה 11?

- א. האירו מטוב לב.
- ב. הבריקו מחוס וממחלה.
- ג. עלה במוחה רעיון וראו זאת בעיניה.
- ד. הפכו להיות מאירות כפנסים.

15. פירוש הביטוי: "דיברה אליו קשות" שבשורה 3 הוא:

א. הרביצה לו במקל קשה ומכאיב.

ב. דיברה אליו יפה.

ג. אמרה לו את האמת.

ד. דיברה אליו בזילזול ופגעה בו.

16. המילה "ואילו" המופיעה בשורה 2 היא מילת קישור של:

ב. ניגוד.

א. זמן.

ד. תוצאה.

ג. תוספת.

17. משימת כתיבה: כתוב בטקסט: "הזקן כתב מכתב לביתו וסיפר לה על חייו הקשים".

נסחו מכתב כפי שכתב הזקן לביתו:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are approximately 20 lines in total. A single line near the bottom left is slightly shorter than the others, creating a small gap. The rest of the page is completely empty of any text or markings.

מתוך עלון המיועד למבקרים בגן החיות התנכי בירושלים.

כללי התנהגות וזהירות:

1. אסור להאכיל את בעלי החיים
2. אין להבעיר אש
3. אסור לעבור גדרות.
4. צייתו להוראות בשלטי הגן, והישמעו להנחיות אנשי הצוות.
5. שמרו על הניקיון.
6. אין להכניס בעלי חיים לשטח הגן.

מזכרות

חנויות המזכרות פתוחות בימי חול ואפשר לרכוש בהן שפע של מתנות, ספרים, כתבי עת ועוד, לכל גיל ולכל תקציב.

שירותי מזון ומשקה

המזנון הראשי נמצא ברחבת הכניסה. מזנונים נוספים מצויים בפינת החי ובמרכז המבקרים ב"תיבת-נוח".

שעות פתיחת הגן

שערי הגן נפתחים בבוקר בשעה 09:00, ובשבת ב- 10:00.
הגן נסגר בחורף בשעה 17:00, ובאביב ובסתיו ב- 18:00, בקיץ ב- 19:30 (שבת בקיץ עד 18:00). ימי שישי במשך כל השנה עד 16:30.
הקופה נסגרת שעה לפני סגירת הגן.

תחבורה

מספר קווי אוטובוס מגיעים לגן: קו 26 (מהר הצופים ומהתחנה המרכזית), קו 33 (מהר-נוף ומהקניון).

ענו על השאלות הבאות:

1. שלושה ילדים ביקרו בגן החיות. סמנו ליד כל אחד אם הוא התנהג לפי כללי ההתנהגות.

לא	כן	כללי ההתנהגות בגן
		גלעד קנה ארטיק במזנון, וזרק את עטיפתו לפח.
		טלי הגישה לקוף בוטנים.
		עמרי הביא איתו לגן את הכלב שלו.

2. לפי העלון, מה אפשר לעשות בגן החיות נוסף על ביקור החיות? (הקיפו תשובה נכונה)

להאכיל את החיות
לרכוש מתנות וספרים
לקטוף פרחים
לעשות מדורה

3. בעלון כתוב: "שפע של מתנות". הכוונה היא: (הקיפו תשובה נכונה)

מתנות זולות
מתנות קטנות
כמה מתנות
מתנות רבות

4. אורי רוצה לבקר בגן החיות בשבת בקיץ. עד איזו שעה הוא צריך להגיע לקופת הגן?

16:00 17:00 18:30 19:30

5. למה מיועד העלון המחולק למבקרים בגן החיות? (הקיפו תשובה נכונה)

- לגרום למבקרים לאהוב את החיות ולעודד אותם לאמץ חיות בית.
- להדריך את המבקרים איך להתנהג בגן ולמסור להם מידע חשוב על הגן.
- לתאר את החיות בגן ולהסביר למבקרים איך להגיע לכלובים שלהן.
- לגייס מתנדבים לעבודה עם החיות ולתת הנחיות לטיפול בהן.

6. הוסיפו שני כללי התנהגות לרשימה שבעלון:

א.

ב.

החורים שנשארו (אגדה אנגלית)

בכפר קטן גר ילד. היתה הילד שובב מאין כמוהו ולתעלוליו לא היה סוף. וילד סב זקן. יום אחד קרא אליו הסב את הילד השובב ואמר לו: "הרואה אתה נכדי את הלוח הזה אשר בגדר? – בכל פעם כאשר תעשה מעשה רע, אתקע מסמר אחד בלוח הזה, ובכל פעם כאשר תעשה מעשה טוב, אעקור מסמר אחד מן הלוח. עברו ימים והלוח אשר על הגדר התמלא במסמרים רבים.

עבר השובב ליד הגדר, ראה את הלוח ואת המסמרים התקועים בו, והצטער בלבו מאוד. - "לא אעשה עוד תעלולים". הבטיח השובב לסבו, "רק טוב אעשה כל הימים". וכך היה.

השובב הפך לילד טוב ועוזר ובכל יום היה הסב עוקר מסמר אחד מן הלוח. יום אחד כאשר עבר הילד ליד הלוח ראה והנה אין עוד מסמרים אך הלוח פלו מלא חורים. - "סבא סבא" קרא הילד בחרדה, "מה הם החורים האלה אשר בלוח?" נדנד הסב בראשו ואמר: "אכן נכדי, המסמרים אינם עוד, אבל החורים נשארים..."

ענו על השאלות הבאות:

1. איזה הסכם עשו הסב והילד?

2. איך השפיע ההסכם על התנהגותו של הילד?

3. מה קרה לאחר שהסב עקר את כל המסמרים מהלוח?

4. למה התכוון הסב כשאמר: "החורים, החורים נשָׁאָרִים..."? ?

- א. שהסימנים ישארו תמיד על הלוח.
- ב. באמצעות הסימנים אפשר לחנך למעשים טובים.
- ג. את המעשים הרעים שאדם עושה, אין שוכחים אף פעם.
- ד. שאסור לתקוע מסמרים בלוח.

5. הציעו דרכים נוספות לחינוך הילד השובב.

6. קראו היטב את המשפטים הבאים והקיפו בעיגול את התשובה המתאימה.

א. מהו פרושה של המלה המודגשת במשפט:

"לא אֶעֱשֶׂה עוד תַּעֲלָלִים....".

- א. מעשה שובבות.
- ב. מסמרים.
- ג. בדיחות.
- ד. לוחות.

ב. מהו פרושה של המלה המודגשת במשפט:

"עוֹקֵר מִסְמֵר אֶחָד מִן הַלֹּחַ".

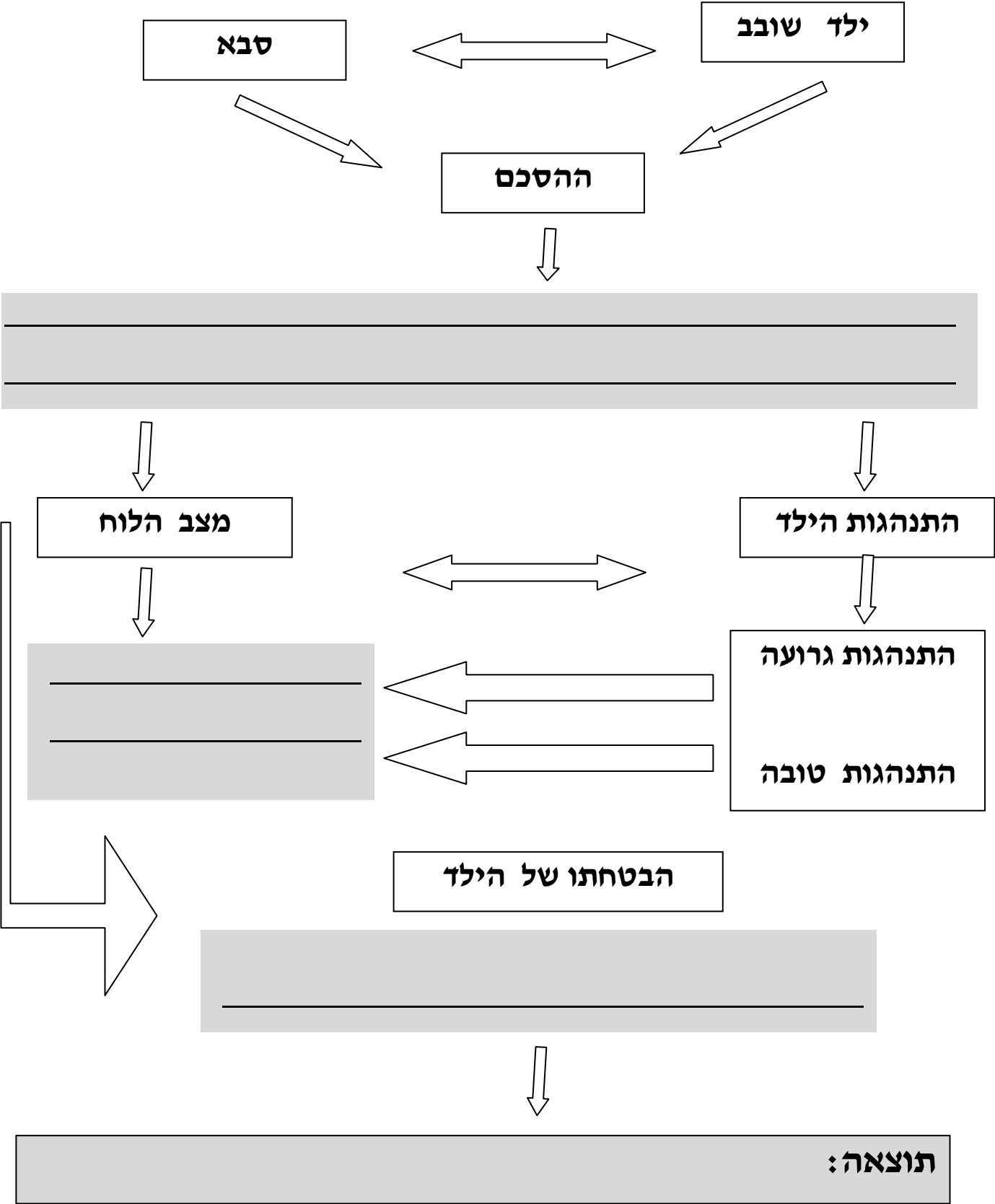
- א. מכניס.
- ב. תולש, מוציא.
- ג. מכופף.
- ד. מאבד.

7. רזי אמר: "הסבא היה צריך להביא לנכדו לוח חדש".

נתן אמר: "לדעתי, המעשה של הסבא היה מאוד חינוכי".

עם מי משני הילדים אתם מסכימים יותר? מדוע? הביאו הוכחות מהסיפור.

מסקנה:

הזבלית

אתם חושבים שרק בני אדם משחקים כדורגל? אם כן, אתם טועים. יש גם חיפושית שמגלגלת כדורים. שמה זבלית. השם הלא מחמיא הזה הוענק לה משום שהיא ניזונה מזבל, כלומר מהפְּרָשֹׁת של פְּרוֹת, של סוסים ושל בהמות אחרות. הזבלית אינה יכולה לאכול זבל יבש שהתייבש בשמש. לכן היא משקיעה חלק גדול מְזִמְנָה בהעברת זבל טרי למקום מוצל.

מהי הדרך הקלה ביותר להעביר משהו כבד ממקום למקום? להפוך אותו לגוף עגול ולגלגל אותו. זה בדיוק מה שהזבלית עושה. היא מצוידת היטב למשימה זו: בקצה הראש יש לזבלית "מְסָרֶק" ובו שיניים קשות. במסרק הזה היא מפצחת את הקרום הקשה של הזבל שכבר הספיק להתייבש. אז היא אוספת את הזבל הטרי ומגלגלת אותו ברגליה עד שנוצר כדור גדול. אחר כך היא משחקת ב"כדור זבל" - היא מגלגלת אותו למקום שבו קל לחפור מאורה, חופרת מחבוא ומטמינה בתוכו את כדור הזבל.

כל כך הרבה עבודה ובסוף אוכלים זבל.. אבל צריך לזכור שמה שנראה לנו זבל יכול להיות מעדן בשביל יצורים אחרים. בכדור הזבל של הזבלית יש חומרים רבים הנחוצים לתזונה שלה. הכדור הזה הוא מחסן האוכל של הזבלית בימים שבהם קשה להשיג זבל. הכדור משמש למטרה נוספת: נקבת הזבלית יוצרת כדור זבל מיוחד, ולתוכו היא מטילה ביצה. הזחל הבוקע מן הביצה מוצא לעצמו מחסן מזון נהדר.

קראו את השאלות הבאות וענו במחברת

1. מדוע קוראים לזבלית בשם זה? _____

2. בתחילת הקטע כתוב שהשם "זבלית" אינו מחמיא לחיפושית. מדוע שם זה אינו מחמיא? _____

3. לפניכם כמה משפטים המתארים את הפעולות שהזבלית עושה.
סדרו את המשפטים לפי הסדר שבו הזבלית עושה את הפעולות
_____ הזבלית יוצרת מהזבל כדור.

_____ הזבלית חופרת מאורה.

1. _____ הזבלית מוצאת זבל טרי.

_____ הזבלית מגלגלת את הכדור למקום שבו היא תחפור מאורה.

_____ הזבלית מטמינה את כדור הזבל.

4. מדוע הזבלית יוצרת **דווקא כדור** מהזבל שהיא אוספת? _____

5. מדוע הזבלית מעבירה את כדור הזבל למקום מוצל? _____

6. מדוע הזבל נחוץ לזבלית? כתבו שתי סיבות המופיעות בקטע.

7. הקיפו בעיגול את המילים שהן מאותה משפחת מילים:
אשפה , זבלית , מזבלה , חיכושית , זיבול , אכלאק , כח , זבלין
מה השורש המשותף של כל המילים שהקפתם? _____

8. חברו בקו את המילים שבטור א להסבר המתאים להן שבטור ב:

טור א	טור ב
זבלית	שם של מקום
מזבלה	שם של חיה
זיבול	שם של פעולה

9. למילה זבל יש כמה פירושים במילון.

מה הפירוש המתאים ביותר למילה זבל בקטע? הקיפו בעיגול את התשובה הנכונה.

- גללים והפרשות של בעלי חיים או רקבובית של חומרים אורגניים
- אשפה, פסולת המוצאת מן הבתים
- כינוי לדבר קלוקל ומאוס

10. מה הפירוש המתאים למילה זבל במשפט: "אבא ביקש מדני לזרוק את הזבל לפח".

- גללים והפרשות של בעלי חיים או רקבובית של חומרים אורגניים
- אשפה, פסולת המוצאת מן הבתים
- כינוי לדבר קלוקל ומאוס

11. במשפטים הבאים שמתוך הקטע מופיעות מילים מודגשות שאפשר לכתוב אותן בשתי

מילים נפרדות. כתבו את המילים המודגשות בשתי מילים נפרדות.

לדוגמה: הַזֵּבֶל הוּא מְזַמְנָה. בַּמָּקוֹם הַמִּילִי הַמְּזַמְנָה אֶפְשָׁר לִכְתּוֹב אֶת הַמִּילִי הַמְּזַמְנָה.

- הזבלית משקיעה חלק גדול מְזַמְנָה בהעברת זבל טרי למקום מוצל.

במקום המילה זְמָנָה אפשר לכתוב את המילים: _____

- היא אוספת את הזבל הטרי ומגלגלת אותו בְּרִגְלֶיהָ.

במקום המילה רִגְלֶיהָ אפשר לכתוב את המילים: _____

12. פירוש המילה מטמון במילון: "אוסף של דברים יקרים שהוחבאו".

א. הקיפו בפסקה השנייה מילה מאותה משפחת מילים של המילה מטמון.

ב. מדוע אפשר לומר על כדור הזבל שהוא המטמון של הזבלית? _____

13. לפניכם ארבעה משפטים ובכל אחד מהם **מילה מודגשת**.

החליפו את המילה המודגשת במילה נרדפת או במילים אחרות המסבירות אותה, וכתבו כל אחד מהמשפטים בלי לשנות את משמעותם.

לדוגמה: **באקוס לכתוב את המשפט**: "השם זיבלית הוענק לה.."

אפשר לכתוב את המשפט: "נתנו לה את השם זיבלית."

- במקום לכתוב את המשפט "הזבלית מעבירה את הזבל למקום מוצל",

אפשר לכתוב את המשפט: _____

- במקום לכתוב את המשפט "מה שנראה לנו זבל יכול להיות **מעדן** בשביל יצורים אחרים",

אפשר לכתוב את המשפט: _____

- במקום לכתוב את המשפט "הזחל **בוקע** מן הביצה

אפשר לכתוב את המשפט: _____

- במקום לכתוב את המשפט "היא **מצוידת** היטב למשימה"

אפשר לכתוב את המשפט: _____

14. השלימו את המשפטים הבאים, לפי הדוגמה הבאה:

זבל שהשמש **ייבשה** אותו הוא זבל **מיוגע**.

שימו לב: המילים **ייבשה ומיובש** הן מאותו השורש.

○ כיתה **שסידרו** אותה היא כיתה _____.

○ כדור **שפוצצו** אותו הוא כדור _____.

○ שער **שסירקו** אותו הוא שער _____.

15. בכל אחד מהמשפטים הבאים השלימו את המילה החסרה מתוך המילים שבסוגריים.

א. הזבלית אינה יכולה לאכול זבל יבש _____ היא מעבירה זבל טרי למקום מוצל.

(אפני e, אף על פי e, ולכן, כי)

ב. הזבלית מעבירה זבל טרי למקום מוצל _____ היא אינה יכולה לאכול זבל יבש.

(אף על פי e, אלא, ולכן, מכיוון e)

ג. הזבלית מפצחת את הקרום הקשה של הזבל _____ היא אוספת את הזבל הטרי.

(ולכן, אפילו e, לאחר כך, וקודם)

"הוא לא חברותי בכלל", לחשה עדינה באוזני ניבי חברתה. היא התכוונה ליובל. כל תלמידי כיתה ג' חשבו שיובל לא חברותי. בהפסקות עמד יובל ליד עץ הברוש שבחצר, הביט בנוף או קרא עיתון ילדים. רק לעיתים רחוקות הוא הצטרף למשחקי חבריו. מעולם לא הזמין אף אחד לביתו. הילדים ידעו שאביו של יובל קצין ואימו מנהלת סניף בנק במרכז העיר וחשבו: "לא נאה לו להיות בחברתנו, לא יאה לו לשחק איתנו. גאוותן שכזה..." פעמים היה יובל מביא איתו, לארוחת עשר, עוגיות משובחות או ממתקים עטופי נייר מבריק והיה אוכל לבדו.

"אתה אוהב רק את עצמך" התפרץ נגדו פעם אהוד. יובל לא השיב. רק חיוך דק של ביטול נראה על שפתיו.

באותה שנה הציע אביו של יובל לקנות לו אופניים חדשים. "תודה אבא", אמר, "תן לי את הכסף-אני מעדיף לחסוך אותו". "הנעליים שלך כבר מרופטות" אמרה אימו. "נלך היום לקניון ונקנה נעליים חדשות". "הנעליים שלי בסדר", אמר יובל, "אני מעדיף לקבל ממך את הכסף לקופת החיסכון שלי". "יהיה לך גם חיסכון" אמרה האם והוסיפה: "מה אתה דואג?" "לא אמא, אני לא צריך נעליים חדשות" התעקש יובל וקיבל 200 ₪. באותה שנה ויתר יובל גם על משחק מחשב "מגניב" ועל חופשת סוף שבוע עם הוריו בקפריסין. חסכוניותו תפחו ל: 1,809 ₪.

שבוע ימים לפני סיום שנת הלימודים, בארוחת הערב, אמר יובל להוריו: "אני רוצה לתרום את החיסכון שלי". "למי?" שאלו מופתעים. "לנדב", אמר, "נדב מירון", הוסיף. "אבא שלו מובטל כבר שנתיים. אימו חולה, לא עובדת, קשה להם."

למחרת מצא נדב מירון בתיקו חפיסה ובה 1,809 ₪. הוא ניגש למורה וסיפר לה על כך. הכריזו בבית-הספר והכריזו בשכונה "מי שאבד כסף יבוא ויקבלנו כנגד סימנים". ביום האחרון ללימודים נכנסה המנהלת ואמרה: "נדב מירון, ילד ישר אתה! כל הכבוד! איננו יודעים מנין הגיע אליך הכסף. אליהו הנביא זימן אותו. הכסף שלך!"

באותו יום הודיעה המורה: "היום אנחנו נפרדים מיובל. הוא עובר עם הוריו לגור באילת. "לא אבידה גדולה", לחש רון לזיו, "הוא לא חברותי".

ענו על השאלות הבאות במחברתכם:

1. בשורה החמישית כתוב: "לא יאה לו לשחק אתנו".
למי מתכוונים במילה: "לו" _____?
2. הנעליים שלך **מרופטות**. פירוש המילה "**מרופטות**" הוא :
מקומטות. מלוכלכות. ישנות מאוד. לא נוחות.
3. מיהן הדמויות המרכזיות המופיעות בסיפור?
4. הילדים טענו שיובל לא חברותי. הביאו דוגמאות מתוך הטקסט לטענה זו.
5. האם ילדי הכיתה הבינו שיובל נתן כסף לנדב? הביאו הוכחות מתוך הטקסט.
6. מה דעתכם על טענת הילדים שיובל הוא לא חברותי ? נמקו דעתכם.
7. מה דעתכם על מעשהו של יובל ? נמקו דעתכם.
8. לפניכם 3 פתגמים :
 - "התפוח לא נופל רחוק מהעץ".
 - "אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו".
 - "והדרת פני זקן".איזה פתגם מתאים לדעתכם לסיפור ? הסבירו ונמקו את בחירתכם :
9. לאחר שיובל עזב את הכיתה המורה סיפרה לתלמידים על המעשה שעשה.
מה סיפרה המורה לתלמידים?
10. **משימת כתיבה:**
רון החליט לכתוב מכתב התנצלות ליובל, כתבו את המכתב שכתב רון ליובל

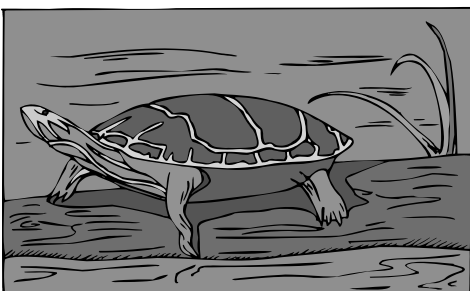
צבי-הים

צבי-הים הם זוחלים ענקיים שאורך שריונם יכול להגיע למטר וחצי ומשקלם מעל ל- 100 ק"ג. צבי-הים הם שחיינים וצוללנים מצוינים. הם נושמים אוויר בדיוק כמונו, בני האדם, ולכן מידי פעם הם צפים כדי לנשום ואז שבים לצלול. את הביצים מטילות נקבות צבי הים על החוף ולא בים.

בני האדם אחראים לפגיעה הקשה בצבי-הים. במשך השנים כמעט ונעלמו כל שמונת מיני צבי הים החיים בעולם. בני האדם צדים את צבי הים ואוספים את ביציהם. שקיות נילון הצפות במים נאכלות על ידי הצבים החושבים אותן בטעות למדוזות. כלי שיט מהירים פוצעים עד מות את הצבים. צוללנים רוכבים על צבי הים ומטרידים אותם ועוד. לכן אנחנו חייבים להגן על צבי-הים שנותרו ולעודד את רבייתם כדי לאפשר להם להתאושש ובכך למנוע את היעלמותם מהעולם.

ביום-התיכון חיים שני מינים של צבי-ים: צב-הים החום וצב-הים הירוק. פעם הם היו נפוצים מאוד בחופי ישראל, אך כיום נותרו מעטים מהם. במשך השנים החלו לבנות בנייני מגורים ומפעלים רבים שגרמו לחומרים מזיקים ורעילים לזרום אל הים ולזהם את החופים.

רשות הטבע והגנים מנסה להציל את צבי הים מהכחדה. מידי שנה בקיץ, מגיעות נקבות צבי הים החום והירוק לחופי הארץ, ומטילות את ביציהן. במשך כל עונת ההטלה, הנמשכת כחודשיים, יוצאים פקחי רשות הטבע והגנים בבוקר לסריקות בחופי הארץ ומאתרים קנים של צבי ים. את הקנים הם אוספים אל חוות קנים מיוחדות ושם הם מגנים מפני רמיסת כלי רכב, נופשים הבאים לבלות בחוף ומבעלי חיים טורפים. כשבוקעים הצבונים מן הביצים שולחים אותם פקחי הרשות אל הים.

ענו על השאלות הבאות:

1. מהו המידע על צבי הים לפי הטקסט?

2. מדוע נכחדים צבי הים בעולם?

3. בעולם קיימים 8 מיני צבי ים.

א. אילו מינים חיים בישראל?

ב. מדוע נותרו בישראל כל כך מעט צבי ים?

4. כיצד פועלת רשות הטבע והגנים כדי לעודד את רבית הצבים בישראל?

5. מידי שנה בקיץ מגיעות נקבות צבי הים לחופי הארץ ומטילות את ביציהן.

• מתי עונת ההטלה של צבי הים?

• כמה זמן נמשכת עונת הדגירה של צבי הים?

6. מדוע אוספים פקחי רשות הטבע את הקנים של צבי היס ומעבירים אותם למקום אחר?

7. מה דעתכם על פעולות אנשי רשות הטבע והגנים?

8. שירה ועדי נסעו בחפשת הקיץ עם משפחתן אל חוף היס. אביהן רצה לרכוב על הטרקטורון שלו לאורך חוף היס. שירה אמרה שזה עלול לפגוע בקנים של צבי היס. עדי אמרה לה שהיא טועה. על פי מה שקראתם בטקסט, מי משתייהן צודקת? הסבירו תשובתכם.

9. צבי היס מסגלים לנשום:

רק בתוך המים.	אזיר כמו בני האדם.
במים וגם ביבשה.	הם לא צריכים לנשום.

10. פרוש המלה "הכחדה":

השמדה, העלמות מן העולם.	התרבות של צבי ים.
עונת ההטלה של צבי היס.	מין נפוץ של צבי ים.

11. כתבו את המלה המדגשת ביחיד:

- א. צבי היס צוללים לעומק. הם שחיניים מצוינים.
דני לומד שחינה. הוא _____ מצין.
- ב. נקבות צבי היס מטילות ביציהן בחוף היס.
התרנגולת _____ ביצים בלול התרנגולות.

המים שלנו / מאת עזריה אלון

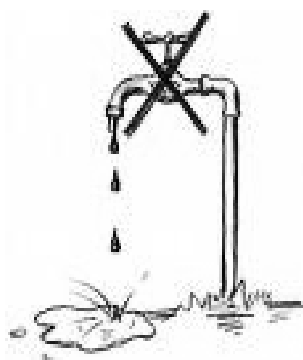
עיבוד מתוך הספר "מה ילד יכול לעשות"

לפעמים נדמה לנו כי מים הם דבר שאין לו סוף. אנחנו פותחים את הברז והמים זורמים ממנו עד שנסגור אותו. בטיולינו לגליל או לגולן אנחנו רואים מים זורמים בעוז במקורות הירדן ובמפלים. בחורף יש שטפונות ונדמה לנו כי יש די מים! בכל חודש או חודשיים אנחנו מקבלים חשבון על המים שאנחנו צורכים. האם הדבר אומר שאפשר לשלם את החשבון ולהמשיך לצרוך מים ככל שמתחשק לנו?

האם באמת יש מים עד אין סוף? לא ולא!

רוב המים בעולם נמצאים באוקיינוסים ובימים הגדולים. מים אלה מלוחים ואי אפשר לשתות אותם, להשקות בהם או להשתמש בהם לצרכים ביתיים. אפשר, אמנם, להוציא את המלח מהם (להתפיל אותם), אבל זה ענין יקר מאד ולא מעשי. בעולם כולו חסרים או יחסרי בקרוב מים טובים לכל בני האדם, וישראל היא אחת המדינות שחסרון המים בהן קשה במיוחד.

אנחנו ארץ קטנה עם הרבה מאד תושבים והרבה צרכים, אבל מים יש לנו בצמצום. אין בארץ נהרות גדולים והגשם יורד בה רק חודשים אחדים בשנה. אי אפשר לאגור את כל מי הגשם וגם אין איפה לאחסן אותם. יש לנו רק אגם אחד של מים מתוקים, הפנרת – וכמות המים שאפשר לאסוף בה קטנה ואינה מספיקה. יש בארץ גם כמה נחלים, שהגדול ביניהם הוא הירקון, אבל כמות המים שזורמת בהם איננה גדולה והיא פוחתת מאד בקיץ, דווקא בזמן שאנחנו זקוקים ביותר למים. את רוב מי הנחלים הכניסו לתוך צנורות לצורך השקיה. נותרו לנו רק מעט נחלים זורמים, שהם דבר יפה מאד וחשוב בנוף.

כָּבֶד עֲכָשְׁיוֹ אֲנַחְנוּ מִשְׁתַּמְשִׁים לְצָרָכֵי הַבַּיִת, לַחֲקָלָאוֹת וּלְתַעֲשִׂיָּה בְּיוֹתֵר מִיֵּם מְמָה שְׁמוּתָר לָנוּ, וְאִם נִמְשִׁיךְ כֵּךְ, נִשְׁאַר בְּלִי מִיֵּם טוֹבִים. אֲפִילוּ כֶּמֶה שָׁנִים גְּשׁוּמוֹת לֹא יִסְפִּיקוּ כְּדֵי לְתַקֵּן זֹאת. בְּקִיצוֹר, מוֹכֲרֵחִים לְחֶסֶד בְּמִים! זֹאת לֹא סִיסְמָה, זֹאת אִמָּת. עֲלִינוּ לְבִדּוֹק תָּמִיד אִם אֲנַחְנוּ מִשְׁתַּמְשִׁים נָכוֹן בְּמִים וְלְחֶסֶד בֵּהֶם בְּתַבּוּנָה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִדְבַּר אִפְשָׁרִי.

בְּשִׁתָּהּ וּבְאַכִּילָה אֲסוּר לְחֶסֶד. הַגּוֹף שֶׁלָנוּ צָרִיךְ לְקַבֵּל אֶת שְׁלוֹ. בְּאַרְץ צָרִיךְ לִשְׁתוֹת, בִּיחוד בְּקִיץ. צִמְאוֹן מִמוֹשֶׁךְ אֵינוֹ בְּרִיא וְאֵינוֹ חוֹסֵד דְּבַר. אִם מִיִּשְׁהוּ שׁוֹנֵא לְהִתְרַחֵץ וְחוֹשֵׁב שֶׁזֶּהוּ הַהִזְדַּמְנוֹת שֶׁלוֹ לְהִסְבִּיר לְהוֹרִים, שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהִתְרַחֵץ כְּדֵי לְחֶסֶד בְּמִים, אֲנַחְנוּ לֹא נַעֲזוֹר לוֹ.

צָרִיךְ לְהִתְרַחֵץ וּלְהִסְתַּבֵּן וּלְהִיִּשְׁטֹף, אֲבָל גַּם כָּאֵן צָרִיךְ לְחֶסֶד. לְמִשְׁל, אֵין לְהִשְׁאִיר אֶת הַבְּרִז פְּתוּחַ בְּשַׁעַה שֶׁמִּסְתַּבְּנִים וְאֵין צוֹרֵךְ לְעִמּוּד זְמַן רַב תַּחַת זֶרֶם שֶׁל מִיֵּם חֲמִים. בְּרִחִיצָה שֶׁל כֵּלִים, מְכוֹנִיּוֹת, רִצְפָה וּבִהֲשִׁקִּית הַגִּינוֹת צָרִיךְ לְחֶסֶד וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִים בְּתַבּוּנָה.

הַמִּלָּה " הַתְּפִלָּה " נִלְכָּזֶת אֶהְיֶה "תְּפִלָּה" - חֲסֵד טַעַם.

מִיֵּם שֶׁאֵין בֵּהֶם מִלְּחִים הֵם מִיֵּם חֲסִידֵי טַעַם, אִלּוּ מִיֵּם תְּפִלָּה.

הַתְּפִלָּה (אִלּוּ הַתְּפִלָּה מִיֵּם) הִיא תְּהִלָּה הַמִּיּוֹצֵר לְהוֹצִיא מִלְּחִים אֶהְיֶה.

עַל מִנְתְּ לְקַבֵּל מִיֵּם הַמִּתְאִיִּם לְשִׁתִּיָּה אִלּוּ לְחִקְלָאוֹת.

סיסמה לחיסכון במים

יבש לי!

הַכִּנֶּרֶת עוֹבֶרֶת **מִהַאֲדָמָה** לְשִׁתוֹת,

וּבִיחוד אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְהַפְסִיק אֶת הַהִתְיַבְּשׁוֹת

כִּי אֵין, פֶּשׁוּט אֵין לָנוּ מִיֵּם לְהִזְכֵּל!

ישראל מתייבשת!

ענו על השאלות הבאות

1. "לפעמים נדמה לנו כי מים הם דבר שאין לו סוף". -

כתבו דוגמאות לכך מהשורות הראשונות בקטע.

1. _____
2. _____
3. _____

2. מדוע אי אפשר לשתות את המים באוקינוסים ובימים?

(הקיפו את התשובה הנכונה)

כי הם יקרים מדי	כי הם מלוחים
כי הם לא טעימים	כי יש בהם חיידקים

3. א. איך קוראים לפעולה המוציאה את המלחים מן המים _____

ב. מאכל שאין לו טעם נקרא מאכל _____

4. מה הבעיה של ישראל על פי שורה 15? (הקיפו את התשובה הנכונה)

- היא ארץ קטנה
- יש בה הרבה תושבים
- אין מספיק מים לכל הצרכים שלה.

5. הקיפו את 3 המשפטים שבהם יש דוגמאות לפעילות המים בישראל :

- רוב המים בעולם נמצאים באוקינוסים ובימים הגדולים.
- אין בארץ נהרות גדולים.
- אי אפשר לאגור את מי הגשמים בישראל.
- בישראל יש אגמים רבים.
- בישראל נחלים זורמים, שהם דבר יפה מאוד וחשוב בנוף.
- בישראל מעט ימי גשם.

א. בשורה 16 כתוב: "אבל מי יוש לנו בצמצום", מה פרוש המלה "בצמצום"?

1. הרבה 2. מעט 3. בצד 4. בצום

ב. בשורה 17 כתוב: "אי אפשר לאגור את כל מי הגשם". מה פרוש המלה לאגור?

לגור בביתחון. להשתמש במים
לאסוף ולשמור לארגן בית לאוירים

ג. בשורה 26 כתוב: "עלינו לבדוק תמיד אם אנחנו משתמשים נכון במים ולחסוך בהם בתבונה בכל מקום שהדבר אפשרי", מה פרוש המלה "בתבונה"?

בהירות בבזבז בזלזול בחכמה

7. תנו שתי דוגמאות של שימוש במים בתבונה:

בגינה: _____
במטבח: _____

8. א. "והמים זורמים ממנו עד שנסגור אותו" (שורה 2)
למה הפונה במלה אותו?

ב. "והגשם יורד בה רק חודשים אחדים בשנה" (שורה 16)
למה הפונה במלה בה?

9. השלימו את המשפטים והפכו מרבים ליחיד:

- אין בארץ נהרות גדולים. הירדן הוא הגדול מביניהם.
- את רוב מי הגשמים הכניסו לתוך צנורות השקיה. אני משקה את הגנה שלי ב _____ ארוך.
- מוכרחים לחסוך במים! אני _____ לחסוך במים.

11. מה התפקיד העיקרי של הסיסמה לחיסכון במים המובאת בסוף הקטע?

לקשט את הקטע. לתת לנו מידע על הפנרת.
לשכנע אותנו לא לבזבז מים. לספר לנו שהארץ מתייבשת.

12. הקטע לקוח מתוך הספר "מה ילד יכול לעשות".
מה, לדעתכם, יכולים ילדים בכיתה ג' לעשות כדי לעזור לחסכון במים?
כתבו את דעתכם והביאו לפחות שלוש דוגמאות לכך.

כשטיילתי לפני כמה שנים ביערות הגשם בניו-זילנד, הרגשתי שהתיאור של גן העדן בספר בראשית בוודאי מתאים גם ליערות האלה. יערות הגשם הם שיטחי אדמה גדולים, שעצים גדלים בהם בצפיפות ולגובה של כשמונים מטרים. שמם ניתן להם בגלל כמויות הגשם האדירות שירדו בהם. בזכות הגשם הרב אדמת היער מכוסה שכבות של צמחייה עבותה. טיילתי ביער הגשם וראיתי את הצמחים והעצים הנפלאים והאזנתי לקולות של הציפורים הנהדרות סביבי. יכולתי להרגיש את הטבע ממש כפי שהיה בימי בראשית, כי יערות הגשם עתיקים מאוד, ויש כאלה שקיימים הרבה שנים.

יערות הגשם הם "גן עדן" לבעלי חיים רבים: הטמפרטורה ביערות האלה אינה חמה מדי ואינה קרה מדי, יש בהם שפע של מים ומזון, והדאגה היחידה של בעל חיים שחי ביער היא איך לא לשמש מזון לחיה אחרת.

יערות הגשם חשובים לא רק מפני שהם יפים כל כך. מכנים אותם "הריאות הירוקות" של כדור הארץ, כי הם עוזרים לנו לנשום. העצים והצמחים הרבים הגדלים ביערות הגשם פולטים כמויות גדולות של חמצן. בני האדם ושאר בעלי החיים זקוקים לחמצן כדי לנשום. בלי חמצן אי אפשר לחיות, ובלי עצים וצמחים אין חמצן.

ואולם, היערות העתיקים האלה הולכים ונעלמים בקצב מסחרר, וכיום הם בסכנת הכחדה ממש. בכל שנה אויבד שטח עצום של יערות גשם (השטח שהולך לאיבוד בכל שנה גדול בהרבה משטח כל מדינת ישראל!). בקצב הזה יערות הגשם עלולים להיעלם לגמרי בתוך כמה עשרות שנים.

האשמים בכך הם בני האדם. רוב יערות הגשם נמצאים במדינות עניות בדרום אמריקה, באפריקה ובאסיה. אנשים עשירים ממקומות שונים בעולם משלמים למדינות אלה, כדי שיאפשרו להם לכוות את העצים שביערות. בעצים הכרותים משתמשים בעיקר לייצור רהיטים ונייר.

יחד עם היערות נכחדים בכל שנה גם עשרות אלפי מינים של בעלי חיים ושל צמחים שגדלים בהם. זאת פגיעה חמורה בטבע. בני האדם גורמים עוול לבעלי החיים ולצמחים, ובכך הם גורמים נזק לעולם כולו ולעצמם.

אל פי כתבה בכתב העת "עין יום" דיליון 2005,59 © כל הזכויות שמורות ל"עין יום".

שאלות לטקסט: "עצי החיים"

1. מדוע יערות הגשם נחשבים "גן עדן" לבעלי חיים? ציינו שני יתרונות המוזכרים בכתבה.

2. הגדירו בעזרת מילון את המושג "ריאה".

3. מדוע יערות הגשם נחשבים ל"ריאות הירוקות" של כדור הארץ?

4. האם כותרת הכתבה "עצי חיים" מתאימה לה? הסבירו את דעתכם.

5א. בפסקאות שקראנו מופיעות המילים הבאות: גן-עדן, נפלאים, נהדרות, שפע, יפים. מה משותף למילים אלו בטקסט?

5ב. בפסקה ראשונה, על מי כתוב "נהדרות"? _____

בפסקה ראשונה על מי כתוב "נפלאים"? _____

בפסקה שלישית למה מתייחסת המילה "אדירות"? _____

6. הצירוף "גן עדן" המופיע בפסקה השלישית מופיע בתוך מירכאות.

כוונת המירכאות לציין שזהו: (הקיפו את התשובה הנכונה).

א. ציטוט ב. כמו ג. דיבור ישיר

7. משימת כתיבה: כתבו מכתב לאנשים שתומכים בכריתת העצים.